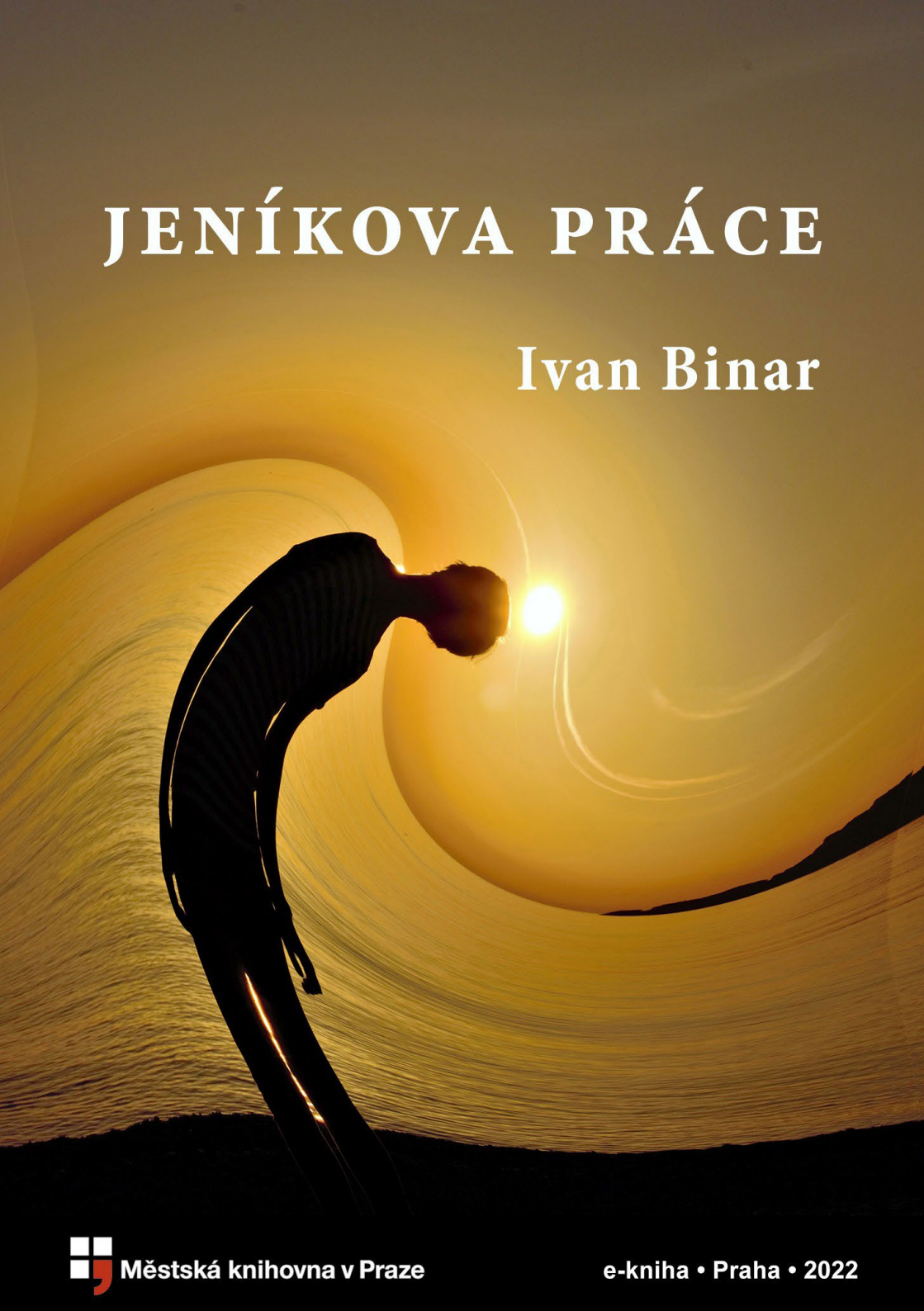

JENÍKOVA PRÁCE

Ivan Binar

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Jeníkova práce

Ivan Binar

Znění tohoto textu vychází z díla [Jeníkova práce](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Hynek v Praze v roce 1996. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Ivan Binar: Jeníkova práce), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 11. 2. 2022.

Umění metafor

*Střelivu se zkoseným hrotem
kulkám dum-dum
říkají Číňané v obrazné řeči:
Ty které otevrou se jako květ*

— JAN SKÁCEL

Kondor plachtil nad Andami; křídla nehybně roztažená, pera na koncích čechrána větrem se drobounce chvěla jak prsty dychtivě roztažené ruky šmátrající v prostoru po pevném bodu. Bylo povznášející sledovat klidný let majestátného tvora nad majestátnými horami. Pták se rozhlížel po kraji, pátral po potravě. Bylo to vzrušující; vzrušivější než stále se opakující honičky ozbrojených mužů opuštěnými továrními halami a krkolomnými konstrukcemi mostů, honičky automobilů ulicemi, opuštěnými lomy a soukromými zahradami s bazénem, bylo to zajímavější nežli divácké soutěže o neuvěřitelné množství peněz.

Kdyby měl doktor Jan Ondruch ve svém domě krb a hromadu polen, bylo by houpací křeslo obráceno k ohni a stárnoucí sudí by se díval do plamenů, do uhlíků zvolna uvadajících v ohništi; nelenil by setřást babylónského krále Chammurabiho z klína, zvednout se a přiložit poleno, pošťárat se pohrabáčem v živlu, který nelze ovládat na dálku, který fascinuje. Ani pokrývku, pod níž se teď choulil chladem, by nepotřeboval. – Měl na krb myslet už tenkrát, když se rozhodoval dům v Zahradní ulici postavit, náklady by byly zanedbatelné. Jenže tenkrát ho nenapadlo, že někdy zatouží po krbu. Ted' už neměl sílu ani chuť s čímkoli hýbat. Nebyl ochoten strpět v domě řemeslníky s dupavýma botama, s páchnoucím sýrem ke svačině, jejich sutí zaprášené láhve po vypitém pivu a průvan, jemuž se v takových okamžicích nelze vyhnout. Odmítal dokonce i vymalovat, ačkoli to bylo zapotřebí snad už před půlstoletím.

Tento kondor má přívlastek „velký“, obývá horstva Jižní Ameriky – až nad Patagonii zabrousí a v Ohňové zemi sestupuje k mořskému břehu; klove tam do mršin vyvržených příbojem, přežraný se pak marně pokouší vzlétnout.

Otevřely se dveře z předsíně a do obývacího pokoje vstoupil Jeník. Měl na sobě montérky a pohyboval se způsobem, jakým se

pohybují věční hledači ztracených věcí; hledači, kteří už vyčerpali všechny v úvahu přicházející možnosti a teď se pustili do hledání na místech nepravděpodobných nemajíce jiného zbylí. Hledají psa na stromě, sněženky v lyžařské botě, pilník mezi knihami. Nebyl ani v zásuvce s doklady, s křestními listy, vysvědčeními a životními pojistkami... Jeník se odhodlal oslovit otce:

– Nevíš o pilníku?

– Copak piluju? odpověděl sudí otázkou. – Babylónský král Chamurabi, modrošedý obláček chlupů s jantarovými očima (až dosud poklidně spočíval sudímu v klíně) se vzepjal na všech čtyřech, blýskl po vetřelci zlostným pohledem a s neočekávanou křepkostí se dvěma skoky přemístil na okenní parapet; zaujal pohoršenou pózu vedle květináče s uschlou azalkou z dob, kdy se domem pohybovala bytost v sukních vyzbrojená konvičkou s odstátou vodou.

Kocour Chamurabi neměl Jeníka rád. Chlapec mu kdysi prováděl kousky, na něž nelze zapomenout, a kdyby zvíře dokázalo promluvit, trpce by si sudímu Ondruchovi postěžovalo; dítě Jeník totiž učilo kocoura v zahradě létat. Uchopilo Chamurabiho za ocas, roztočilo ubohé zvíře a mrštilo jím do křoví pámelníku způsobem, jakým lehcí atleti metají kladivem. – Taková křivda se nezapomíná. A neodpouští.

Pilník vězel ve vyschlé hlíně květináče vedle kostřičky po azalce, nikdo ji už léta nezáležal, nikdo ji z okna neodstranil, nevtíravá mrtvola kytky nikomu nepřekážela. Pilník mohl být kdekoli: mezi příbory, pod kobercem i v koši na odpadky, na skříni, pod skříní, ve skříni, za skříní... V domácnosti dvou mužů zahleděných do sebe je možné i nemožné. Přes odpor zježené a výhrůžně syčící šelmy sáhl Jeník po pilníku a odnesl si ho do dílny ve sklepě.

S Jeníkem to nebyvalo lehké. Když matka utekla se zběhlým vojákem do Ameriky, stalo se z radostného chlapce záduřivé dítě s vyplašenými očima a s palcem věčně v puse; bylo mu deset a začal se v noci pomočovat. – Pro sudího to byla zapeklitá situace nejen

kvůli strádajícímu dítěti. Byl rád sudím, jinou práci nikdy nevykonával, ani si nedokázal představit, že by musel odložit talár. Ilegální odchod ženy s vojenským zběhem do ciziny na něj vrhl stín podezření, že je člověkem slabým, který si nedokáže udržet pořádek pod vlastním krovem. Tento stín se sudí snažil odstranit zvýšenou horlivostí při výkonu úřadu, soudil za dva a domů přicházel v noci. Synka nacházel v koutku dětského pokoje s palcem ocumlaným na kost, každé ráno se objevovala na prostěradle v posteli žlutá skvrna. Nezbylo než svěřit chlapce do ústavní péče.

V osmnácti se Jeník vrátil domů s nevalným maturitním vysvědčením v kapse a v ústech mu vězela cigareta, náhražka za palec, který byl na pravé ruce stále ještě tenčí nežli na levé. Druhou nectností, kterou si Jeník přinesl z ústavu, byl sklon k nezřízenému pití. Pivo mu zachutnalo. Přisával se k půllitru a pil jak děcko z matčina prsu, až do osvobozujícího nevědomí. Otcovy návrhy, že by měl jít v jeho šlépějích a vystudovat práva, rozhodně odmítal. Na otázku, co tedy hodlá dělat, čím se míní živit, odpovídal krčením ramen. Ještě prý není rozhodnut.

Kondor s roztaženými křídly strnul v pohybu. Trčel na modré obloze, palec pravého křídla svěšený k zemi v císařském gestu naprosté nespokojenosti. Přes nehybný obraz běžel text: jména a funkce těch, kteří polapili ptáka do optických tenat. – Kocour Chammurabi se vrátil pánovi do klína, tam se cítil nejlíp; sudí byl pro něj místem klidu a jistoty i přesto, že seděl v houpacím křesle.

Kondora vystřídala válka; tu však sudí odmítal; vypěstoval si selektivní vnímání a válku nebral na vědomí. Naslouchal jen vzrušující hudbě cello, konečky prstů vnímal hebkou kocouří srst, vyděšené tváře lidí, kteří s nádobami příkrčeni běží pro vodu a jsou přitom ostřelováni ze zálohy, ho nezajímaly; tato válka se ho netýkala. Vnímal bolestně krásné tóny něžného nástroje a nehodlal vzít na vědomí, že je to rekviem, oplakávání člověka – oběti i vraha. Nepřemýšlel o tom, co bude po válce, v níž nemůže být vítězů ani

poražených, jenom oběti a vrazi, kteří poznali, jak je snadné zabít člověka, že to nic neznamená a trest se nedostaví; vrazi, kteří vědí, jak opojně páchne krev, jak vzrušivé je zamířit, stisknout a trefit... Sudí Ondruch viděl před sebou mladou ženu s plnými rty, upírala na něj unavené oči a cosi povídala, nevnímal však význam slov překládaných kýmsi za obrazem z cizího jazyka do jeho mateřštiny, slova plná bolesti, viděl jenom pohybující se ústa, jež se odpoutala od unavené tváře a stala se samostatnou, neklidnou bytostí, náhle je pocítil na těle, rudá, vlhká a horká, zmocnilo se jej vzrušení, pohlavní vzrušení pocíťované celým tělem.

Bylo to jako při vynášení ortelu. Sudí Ondruch ještě velmi dobře pamatuje časy, kdy se konaly klasické procesy za účasti veřejnosti, za přítomnosti žalobce, obžalovaného a jeho obhájce, za použití svědků a soudních znalců pod přísahou. Vedle něj – předsedy senátu – sedávali v těch uplynulých dobách dva strejdivé či tety, loajální a zasloužilí členové všemocné strany a neschopni sledovat, oč tu běží, moudře pokyvovali hlavami. Ačkoli bylo rozhodnuto už před započítím procesu, oběť nevěděla, jak to s ní dopadne, domnívala se, že tu lze ještě něco uhrát, objasnit nevinu, zabránit neštěstí. Dát pravdě zvítězit. – Byla to zajímavá hra, sedět v taláru uprostřed dění, v očích oběti sledovat záblesky naděje a záclony zoufalství, dychtivé očekávání zázraku a pak zdrcení, když padne ortel. – Svým výrokem vytváří soudce novou skutečnost, jako by tvořil nový svět. Při vynášení rozsudku pocíťoval chvějivé vzrušení po celém těle, jako by navštívil rozdychtěnou ženu.

Právní reforma byla uvedena do praxe těsně před Ondruchovým odchodem do penze a byla vlastně příčinou toho, proč v úřadu nese-trval i nadále. V novém systému by si připadal jak šedá kancelářská myš s právem nebo spíš s povinností podpisu. A nic víc. Představení v soudní síni s publikem a s jistotou neměnných, věky osvědčených pravidel se teď nekoná. Rozhodování o nové skutečnosti, o lidském osudu se dnes odehrává pouze za zavřenými dveřmi, na psacím

stole mezi nakousnutou houskou a kalendářem s termíny, kdy zajít k urologovi. Nic pro muže staré školy, který odsuzoval k nejvyššímu trestu i v tělocvičně a dokonce na louce pod širým nebem, ale souzenému tváří v tvář, vřdycky z očí do očí. – Na druhou stranu však má nový způsob nesmírné výhody: je slepě spravedlivý, nemůže tu dojít k justičnímu omylu, rozsudek nemůže být napaden, nedochází k vleklým odvolacím řízením. Každé rozhodnutí je zcela nestranné a naprosto korektní. Vše se zjednodušilo a zefektivnělo, ani spravedlnosti se pokrok nevyhnul. – Jenže sudí Ondruch si už na novoty zvykat nehodlal, v novém systému postrádal lidský faktor. Měl pocit, že za pár let bude lidi soudit nějaká nesmlouvavá a naprosto objektivní mašina.

Základním problémem všech nešťastníků nespokojených s osudem je skutečnost, že jim nebylo dopřáno najít vhodné místo na slunci, že nemohou řádně rozvinout a uplatnit své schopnosti, talent a zájmy, že nejsou náležitě odměněni, že se jim nedostalo uznání. Pak podléhají frustraci, zoufalství a sebevraždám. Problematický Jeník se našťěstí našel.

Nic proti protekci, je to legitimní a historií ověřený způsob, jak se povytáhnout o stupínek výš, někdy dokonce zachránit holý život. Práci a s ní smysl života zařídil synkovi tatínek. Jeník přestal pít a omezil kouření. Sešly se tu všechny příznivé okolnosti a chlapec nepromarnil příležitost: popadl býka za rohy, vyhoupl se mu na hřbet a teď si na něm hová. Příjemné se spojilo s užitečným a Jeník se stal váženým, dobře placeným a perspektivním státním úředníkem.

Základním momentem byla banální pouliční příhoda, při níž Jeník odhalil svůj skrytý talent. Jednou večer, když nedoopilý hledal hospodu, v níž by se mohl doopít, obklopilo ho v odlehlém zákoutí pět výrostků, chtěli po něm peníze. A protože se zdráhal, pustili se do něj železnými boxery a řetězy. Krev stříkala na všechny strany, krev Jeníkova i krev útočníků – podařilo se mu vytrhnout jednomu z výrostků baseballovou pálku. Uvědomil si v té řeži, že necítí bo-

lest, že mu nevdává rány, kterých se mu dostává, a že mu dělá dobře rány rozdávat. Přijímal údery s jakousi neotřesitelnou lhostejností a vracel je se zadostiučiněním, pobaven. Aniž si to uvědomoval, rty se mu zvedaly v radostném úsměvu. A tento úsměv byl příčinou zděšení ve tvářích útočníků. Obrátil je na útěk. – Za necelý měsíc poté vstoupil Jeník Ondruch do služeb spravedlnosti.

Pod klenbou gotického chrámu, v barokním interiéru stál zástup mužů zahalených bílými plášti se znakem pěti rudých křížů i na rameni, upírali pohledy k oltáři. Kněz v biskupské infule prováděl tam nevšední obřad – přikládal vyšperkovaný meč na levé rameno důstojnému starci, v jehož tváři si hovělo odevzdání. – Sudímu Ondruchovi se na víčka pověsila dřímota a tahala je dolů. Chrám vystřídala zasněžená pláň s dvěma hravými medvídky, která se vzdalovala, aniž by opustila místo na sněhu, pozorovatel odjížděl pryč, pryč odtud, z tohoto světa, víčka přikryla oči a sudí Ondruch následoval kocoura v klíně do sladkých končin spánku.

Jeník byl hotov, připraven vyrazit za svým posláním. Měl na sobě světle šedivý oblek s vínově rudou brokátovou vestou a bleděmodrou košili, uvázal si kravatu se Slunečnicemi Vincenta van Gogha, pročísl úzký knírek pod nosem a čtverácky se na sebe usmál do zrcadla. Už se těšil do práce.

Jeníkovo povolání nebyla žádná každodenní dřina, jak tomu bývá v továrně či v kanceláři, nudná a dennodenně se opakující rutina, nepříjemná povinnost vykonávaná jenom proto, aby se každý měsíc objevila na kontě suma nezbytně nutná pro zaplacení nájemného, pojistek, dluhů a všech poplatků, bez jejichž zaplacení nelze fungovat, povinnost prováděná také proto, aby bylo na obživu. – Jeníkovu práci nemohl vykonávat každý; nebyl to úkol pro obyčejného, průměrně inteligentního člověka, Jeníkova práce předpokládala nevšední morální vlastnosti a také talent, vždyť ani hudebním skladatelem nebo malířem se nemůže stát kdekdo. – Jeník svou

práci vykonával dobře. Byl iniciativní, měl nápady a skvělé výsledky, nadřízení si ho vážili, svoji úctu a dokonce obdiv mu projevovali nejen pochvalnými vyjádřeními, nýbrž také peněžitými odměnami. Jeníkovo sebevědomí – až dosud do země zašlapávané věčným peskováním – stouplo, avšak únosnou míru nikdy nepřekročilo.

Vzhledem k tomu, že Jeníkova práce vyžadovala nesmírnou koncentraci, přesnost a byla notnou psychickou zátěží, prováděl úkol jednou v měsíci – každý poslední čtvrtek – ostatní dny se věnoval činnosti, která ho udržovala v bezvadné tělesné i duševní kondici – sportu: jezdil na koni, plaval, cvičil se ve střelbě z pistole i v lukostřelbě, zvedal činky a taky studoval práva a cizí jazyky. Na pivo si ani nevzpomněl, rovněž s kouřením skoncoval, drogu a ukojení nalézal v práci.

Obtěžkán koženým kufříkem nakoukl ještě do obývacího pokoje, hodlal se rozloučit s otcem. Zjistil však, že sudí usnul u televizní obrazovky s medvíďaty skotačícími na tajícím sněhu, Chammurabi mu ležel v klíně stočený do klubka. Když zvíře zaslechlo vrznutí dveří, otevřelo jantarové oči, blýsklo po vetřelci zlostným pohledem, vzepřelo se v pánově klíně na všech čtyřech a s neočekávanou křepkostí se dvěma skoky přemístilo na okenní parapet; vedle květináče s vyschlou kostřičkou azalky zaujalo pohoršenou pózu. Jeníka mrzela kocourova tvrdošíjná nevraživost, vždyť z věku, kdy nezbední chlapci učí kocoury létat, už dávno vyrostl. Tolikrát nabízel babylónskému králi ruku ke smíření, kocour mu však stále nedůvěřoval a dál setrval ve své nenávisti. – Jeník se trpce pousmál, beze slov mávl nepřívětivému kocourovi a spícímu otci na rozloučenou.

K budově soudu přijel Jeník ve žlutém autíčku připomínajícím kolébové káče – Citroënu 2CV –, vozítku praktickém pro městský provoz a zároveň sympaticky komickém. Nehodilo se příliš k Jeníkovu úřadu i postavení, měl by si přesednout do důstojné černé limuzíny s řidičem v uniformě justiční strážce, prosadil však u nejvyššího sudího svůj rozmar a jezdí vykonávat práci ve své žluté kachně. – Nevešel hlavním vchodem, nýbrž bočními plechovými dvířky bez kliky. Otevřel mu službukonající strážný, zasalutoval zdvořile a horlivě přivolal výtah, ačkoli to nepatřilo k jeho povinnostem.

V jednacím síni – kdysi tu probíhaly procesy způsobem, jaký známe z historických filmů – předal nejvyšší sudí Jeníkovi zapečetěnou koženou tašku podobnou číšnické prkenici, větší však a jenom s pěti přihrádkami. V každé přihrádce byla obálka s rozsudkem a s dalšími náležitostmi. Obálky byly seřazeny tak, že adresa nejvzdálenější soudní budově byla v první přihrádce, ostatní se přibližovaly, poslední byla soudu nejbližší. – Nejvyšší sudí měl na sobě talár, jiná příležitost obléci se do úředního hávu mu už nezbyvala. Přehnaným gestem odkoukaným od králů na divadle předal Jeníkovi tašku a pohyb doplnil úřední floskulí, opakující se v tomto sále každý poslední čtvrtek v měsíci:

– Vezměte a konejte ve jménu lidu této republiky!

– Vykonám, neboť je to lidu zapotřebí, odpověděl Jeník rovněž úřední floskulí. Vztáhl pravičku po tašce, přehodil ji do levičky a stiskl soudcovu podávanou ruku. – Jak se daří otci, Jeníku? zeptal se nejvyšší sudí neúředně. – Jako hrášku v lusku, usmál se Jeník, – hnípe u televize s kocourem v klíně, ani jsem se s ním nemohl rozloučit. – Moc ho ode mne pozdravuj, až se vyhnípe! – Děkuju, bude mít radost, často na vás vzpomíná. – Dělal jsem mu za mlada koncipienta. Bývaly to ještě, panečku, časy! zasníl se nejvyšší sudí

a jako pokaždé se Jeníka zeptal, nechce-li služební auto. – Také tento rozhovor patřil k pravidelnému rituálu.

Ze soudní budovy Jeník vyšel hlavním vchodem. Jeho komický automobil přistavil ke vchodu příslušník justiční stráže, zdvořile mu přidržoval otevřená dvířka. Za žlutým káčetem byla připravena velká skříňová dodávka natřená hnědou barvou; takovými auty se převážejí středně velké náklady. Používá se jich k přepravě cenných zásilek nebo květin, nápojů či masných výrobků, mnohdy bývají vybavena chladicím zařízením. V kabině tohoto auta seděli dva muži v uniformách a mazali karty. – Jeník jim přátelsky pokynul a usedl za volant svojí kačenky. Tašku položil na sedadlo spolujezdce a strhl pečeť. Sáhl pro první obálku. Zjistil, že se zatím zšeřilo, písmena splývala do nečitelná, musel rozsvítit stropní světýlko, aby zjistil, kam to dnes bude. – Při své první práci prošel Jeník, než vyrazil, všech pět obálek, prostudoval si důkladně jména i adresy, aby věděl dopředu, co ho té noci čeká. Poprvé jel ve služební limuzíně s řidičem, doprovázen dvěma pomocníky. Ale když zjistil, že na úkol stačí sám a že jsou mu pomocníci i s limuzínou jenom na obtíž, začal svou práci kultivovat, aby byla efektivnější a také zajímavější. Napadlo ho, když si přečte jen první obálku, že na něj po splnění prvního úkolu čeká drobné překvapení – kdože je ten druhý a pak třetí a tak dál. A drobná překvapení učiní i zajímavou práci ještě zajímavější. – Každá obálka obsahovala kromě rozsudku také přesná data, podrobný popis osoby a její tři úřední fotografie, aby nemohlo dojít k záměně. Ještě nikdy k záměně nedošlo.

Ve světle stropní lampy si přečetl první adresu: Pod jménem BŘEŽNÝ Věromír vulgo SERŽÁN, narozený 28. 4. 1941, bylo na místě obvyklé adresy napsáno: Most Hraběte Jindřicha. Jeník nad tím zakroutil hlavou. To přece není adresa! Když ale otevřel nezálepenou obálku a prohlédl si tři fotografie – profil, en face a ze tří čtvrtěk, bylo mu jasno. – Ten chlap bydlí pod mostem.

Seržánův den se chýlil ke konci. Byl to velice pěkný den, bohatý zážitky a radostí. A doma ho ještě čeká lahvinka v příjemné společnosti.

Den začal probuzením, které nebylo třeskuté; odehrálo se na železné posteli s molitanovou matrací a ve dvoulitrové láhvi při ruce zbyly od včerejška ještě dobré dvě deci „útěchy bezdomovců“, jimiž zahnal vyprahlo z úst i příčinnivé kovářičky ze lbi. Také ozvy temné minulosti doušek přehlušil. – Jakýpak bezdomovec pod mostem Hraběte Jindřicha! Vždyť má střechu nad hlavou. Pravda, poněkud vysoko, ale aspoň se líp dýchá; a nefouká sem, z návětrné strany postavil s chlapci prkennou zábranu. Zařídili si to tu báječně: každý má svou postel, kamna skvěle fungují a v kredenci se občas najde něco k snědku. Také vánoční stromek si ozdobili, vždyť každý den je pro ně svátkem. – Zpod Dřevěného mostu je vyhnali policajti, že by ho mohli zapálit, ale tady, pod betonovým mostem Hraběte Jindřicha, ve volné přírodě, je nikdo neruší. Řeka přináší dříví na topení, za obživou a nápoji je do města pěkná procházka. Seržán je tu nejmávanější osobou, protože byl v legii, prošel kus světa a ničeho se nebojí.

I přesto, že je Seržán seržánem a ti tři vůbec na vojně nebyli, i přesto, že umí francouzsky a ti tři tak leda bzum, popadl sekerku a našťípál dříví, zatopil v kamnech a uvařil konev kávy pro všechny. Ani přívětivá vůně tři spáče neprobudila, na obyčejné vagabundy bylo ještě brzy. Elita však už stála na nohou. Seržán si nalil kávu do Rosenthalova porcelánu s ulomeným ouškem, máčel si v ní po francouzsku předvčerejší loupáček a bylo mu blaze. Pak se vydal březnovým ránem podél řeky k městu.

Vlekl za sebou vozík žebřinaček a netušil ještě, že zpátky pojeде na kole a na žebřinačku si přiveze poklad. Vozík s polámaným

kolečkem našel za popelnicemi, vyspravil ho a od té doby se stali nerozlučnými druhy: sbírá do něj prázdné láhve a jiné užitečné věci, když ho vyženou z jednoho místa, vejde se na žebříňáček celý Seržánův majetek. – Pupeny se nalévaly, pronikavě zelený medvědí česnek pronikavě páchnul, fialky voněly, zlatý déšť rozdával žluté jaro pocestným, veverka vykukovaly zpoza buků a prázdné láhve se vykláněly z plných košů na odpadky. Vítr byl čiperný a teplý, dul, ale neobtěžoval. Seržán kráčel ranním jarem a bylo mu dobře. – Na okraji města v první samoobsluze svěřil nasbírané láhve automatu, lístek, který za něj dostal, schoval v prázdné peněženke a zašel na sociální úřad pro denní podporu. Liboval si, že vstal brzy, fronta byla docela krátká. Ranní ptáče dál doskáče... Bankovku a mince uložil k lístku od lahví, popadl ož žebříňáčku a rozběhl se zpátky k samoobsluze. Byl už nejvyšší čas, v hlavě se začalo ozývat volání temné minulosti a to je třeba utopit. Nakoupil dvě láhve „útěchy bezdomovců“ a potraviny na dva dny. Nákup přemístil ze samoobslužného vozíku do žebříňáčku a hned u vchodu otevřel první láhev laciného vína. Odložil dobré způsoby a napil se rovnou z láhve, aby zahnal první ozvy temné minulosti. – Svět znovu zkrásněl a stal se přívětivým.

Teplý vítr zavál Seržána do parčíku na Eliščině náměstí. Jsou tam vedle tržiště stoly a špalky k sezení, scházejí se tu inteligentní opilci, stánek s lahvoým pivem za maloobchodní cenu je po ruce. Někdy tam zavítá i Valentina s fikuskem v kořenáči. Vozí ho stále v košíku na nosiči kola, postaví si ho na stůl před sebe, říká mu Benjamin a šeptá mu cosi nesrozumitelného. Pak zmlkne a s úsměvem naslouchá ševelení Benjaminových listů... Zřejmě jsou to pikantní choulostivosti, co jí stromek sděluje, Valentina se občas zapýří a pak se na Benjaminu lascivně usměje. – Seržána přitahuje Valentina svou jedinečnou a neopakovatelnou vůní. Obyčejní lidé se od ní odvracejí a chytají se za nos, ale Seržán rozšířenými nozdrami nabírá vzduch obtěžkaný Valentiniým odérem, přibližuje se k ní,

aby jí byl co nejbliž, nejraději by s ní splynul. Jenže modrý chlad jejího pohledu žádné splývání nepřipouští. – Třeba to není Valentinin záměr, třeba by neměla námitky... Co když jenom ostych brání Seržánovi přistoupit blíž, odsunout Benjaminu stranou a zabořit obličej Valentině do podpaží nebo rovnou do klína? Anebo temná minulost mu brání dopustit se činu?

Řízením šťastné náhody seděla dnes Valentina v parčíku u tržiště na Eliščině náměstí stranou od inteligentních opilců a rozprávěla s fikusem Benjaminem spikleneckým způsobem. Seržán si přisedl ke stolu opilců, kteří pili lahvové pivo. Raději by k Valentině, ale to nebylo možné. Vyrostla kolem ní a její rostliny neviditelná zeď; chránila ji ode všeho zlého, tou by nedokázal proniknout ani sebevětší neurvalec. Inteligentní opilci přijali Seržána mezi sebe s potěšením, poptali se na zdravíčko a naslouchali jeho vývodům špikovaným větami ve špatné francouzštině; nikdo jim naštěstí nerozuměl, byly to povely četě, nadávky a oplzlosti z vojenského prostředí, které se Seržánovi do smrti z hlavy nevykouří.

Vypouští tu na Eliščině náměstí ze sebe francouzské zvuky, aby ohromil opilce, kteří stále ještě bydlí v domech s domovníkem, s ústředním topením a s výtahem, hlavně však aby zaimponoval Valentině a jejímu Benjaminovi. Jenže ti dva spiklenci u vedlejšího stolu si pořád cosi šuškaří, oddělení neviditelnou a nepřekonatelnou hradbou od ostatního světa. Seržán postavil na stůl intelektuálů dvoulitrovou láhev „útěchy bezdomovců“, z žebříňáčku vystrachal dvě sklenky, oťrel je pečlivě papírovým kapesníkem a nalil po okraj. Nabídl nápoj společnosti: – Vezměte a pijte, víc skleniček nemám, budeme se střídat. – Jenže společnost pohrdla jeho pavínem, byli to pivaři a dosud ještě nebyli tak daleko, aby jim bylo jedno, co do sebe lejou.

Svým odmítnutím zranili Seržánovu duši. Z hlubin se vynořila temná minulost, stoupala vzhůru dýchacím traktem, tep se zrychlil, schylovalo se k čemusi hroznému, k roztržení plic, k puknutí srdce,

k explozi na Eliščině náměstí. Teď byla chvíle pro spásonosný doušek. Seržán se zhluboka nadechl a nozdry mu zavalila vůně přívátá vánkem, který přeci jen pronikl neproniknutelnou zdí od vedlejšího stolu; ani nebylo třeba doušku a temná minulost se s ocasem staženým odplížila do patřičných mezí. Další vdech Valentininy vůně přivolal minulost ještě minulejší, minulost čistou, zasutou nánosy špíny a prachu posbíranými cestou, minulost překrytou hříchy a děsem temné minulosti. Náhle očištěný Seržán jako by následoval pokyn shůry, jemuž se nelze postavit, uchopil obě sklenice naplněné „útěchou bezdomovců“, přistoupil k Valentině a po francouzsku ji oslovil:

– Chère Madame, puis-je vous inviter à boire un petit verre de vrai vin blanc français?¹

– Bude mi nesmírnou ctí, pane, odpověděla Valentina s úsměvem, – pokud nezapomenete na mého přítele Benjaminu.

– Že mě to, blázna starého, nenapadlo dřív, zvolal Seržán jadrnou mateřštinou a nalil fikusu Benjaminovi do kořenáče pořádnou dávku „útěchy bezdomovců“.

Na stůl inteligentních opilců nalévajících se lahvovým pivem Seržán rázem zapomněl; také svoji děravou francouzštinu raději odložil. Přisedl k Valentině, doléval jí i Benjaminovi „útěchu bezdomovců“, mazal chleby játrovou paštikou a šeptal té bytosti vonící ženstvím, močí a laciným chlastem dávno a hluboko zasutá slova vyznání, líčil jí skvělé perspektivy, které na ně čekají, budou-li žít spolu pod jednou střechou, pod mostem Hraběte Jindřicha. Také Benjamin tam bude mít své místo; po tom věčném převážení v košíku na nosiči kola také on nalezne svůj klid.

Jarní den zvolna uplýval, obyčejní lidé procházeli parčíkem sem a tam, nakupovali na trhu ovoce, zeleninu a vejce – Velikonoce už jsou

1 Drahá paní, smím vás pozvat na sklenku pravého francouzského bílého vína? *Pozn. red.*

za dveřmi –, děti si šlapaly po hradech v pískovišti, tahaly se o hračky a vřeštěly; a když dovřeštěly, když i docela opilí intelektuálové odešli po svých, Valentina usnula u stolu vsedě s hlavou v dlaních, s pitomoučkým a šťastným úsměvem na tváři. Seržán ji vzal do náruče, uložil v žebříňáčku, oj přivázal k jejímu kolu kusem drátu, Benjamina usadil v košíku na nosiči a vydal se k domovu. Za zbytek peněz koupil ještě v samoobsluze dvě láhve „útěchy“ a šlapal s nalezeným pokladem parkem podél řeky domů, pod most Hraběte Jindřicha. Cestou dal napít krásné, smutné a opuštěné dámě a ta ho políbila na levou tvář. Mohl být tento den ještě úspěšnější? – Začalo se smrákat.

Na štěrkované cestě, kde byl běžný provoz pro motorová vozidla zakázán, stály dva automobily. Seržánovi se ani trochu nelíbily. Musel seskočit z kola, aby se mohl protáhnout se svým nákladem. Hlavně ho znepokojilo hnědé auto se skříní; v osvětlené kabině seděli dva uniformovaní muži a hráli karty. Naštěstí to nebyly policejní uniformy, jenže co pohledává justiční stráž zrovna v těchto končinách? Když je Seržán míjel, zhasli světlo; zřejmě aby měli lepší výhled. Ale pak zase rozsvítily a pokračovali ve hře. – Před tímto pochmurným vozidlem stálo žluté káče; v takových autech jezdívají studenti, bojovníci proti atomovým elektrárnám a za lidská práva a taky tvrdošíjní hippies, lidé vesměs přívětiví k zanedbaným klošářům. Z téhle strany nebezpečí určitě nehrozí. Přesto však Seržána popadla úzkost. Prsa mu sevřela předtucha čehosi nepochopitelně zlého. Nejraději by minul svůj příbytek pod mostem Hraběte Jindřicha a pokračoval dál s říčním proudem, obtěžkán pokladem v žebříňáčku, snad by to byla záchrana. Jenže co by mohl najít dál po proudu, vždyť doma je pod tímto mostem, tady má svou střechu nad hlavou, postel, kamna, tři podnájemníky, svůj vánoční stromek po celý rok. Kdyby pokračoval, dojel by do nějaké Dolní Lhoty či do Malých Hoštic, kde jsou jen cizí lidé, nepřívětiví psi, živé ploty a pozamykané branky... Doma je doma!

Seržán pocítil, že mu na dno lebky polehoučku tůká temná minulost; je třeba ji co nejrychleji ukonejšit. Dopravil kolo a žebříňáček se spící Valentinou pod most, do obytného prostoru. – Hej! zavolal do tmy, – kamarádi, vezu hosta! – Jenže pod mostem Hraběte Jindřicha nebylo ptáčka-živáčka ani človíčka-holečka. Seržán vzal Valentinu do náruče, uložil ji ve svém lůžku a přikryl nepovlečenou prošivanou dekou. Zažehl petrolejovou lampu, Benjamina postavil na vyhaslá kamna, otevřel láhev „útěchy bezdomovců“, ulil fikusu do květináče a hlubokým douškem z láhve zahnal temnou minulost. Uklidněn sedl si do křesla a nalil plnou sklenici. V tu chvíli uslyšel zaskřípění písku pod něčí podešví. Nebylo v tom zhora nic zlověstného, mohl to být některý z jeho spolubydlících. Lidské kroky na svahu k řece, člověk na cestě za člověkem.

V kruhu osvětleném petrolejkou se objevil sympatický mladík ve světlém obleku, s kravatou pomalovanou žlutými květy, v ruce měl kožený kufřík.

– Hledám pana Břežného, zahlaholil přívětivě. – Seržán chvíli zaraženě mlčel, to jméno mu sice bylo důvěrně známé, vždyť bylo jeho, ale používal je pouze v úředním styku, pro přátele a známé byl Seržán – a hotovo. Jenže sympatický mládenec nevypadal zrovna úřednický.

– Tak to jste na správné adrese, řekl Seržán. – Dáte si krapet pravého francouzského bílého?

– Břežný Věromír, narozen 28. dubna 1941?

– To by souhlasilo, odpověděl Seržán zaraženě a napil se „útěchy bezdomovců“ zhluboka a z láhve, neboť musel jednat rychle, aby předešel invazi temné minulosti, která se mu opět hrnula vnitřními kanálky do vědomí. – Nejhorší bylo zažehnáno. – Opravdu se nenapijete? zopakoval pozvání. – Mám i sklenky...

– Rád bych, řekl Jeník přívětivě, – ale nemohu. Zprv je tu služebně a zadruhé patřím k těm několika podivínům, kteří alkohol zásadně nepijí. Ale kdybych nebyl ve službě a kdybych pil, rozhodně

bych vám nedal košem. Vy si klidně dejte a nenechte se rušit, dlouho vás obtěžovat nebudu.

Seržán si tentokrát nalil do sklenky a plnou pozvedl k Jeníkovi, na znamení přípitku. Pohlédl mu do tváře a v tu ránu se zděsil. Ruka se sklenkou ztuhla v jakési křeči. Seržána se zmocnila panika, divže ho nedonutila zvednout se z vysloužilého, přesto však sloužícího křesla a utéci, nechat pod mostem vysněnou a nalezenou Valentinu, vzít nohy na ramena a zachránit holý život. Křeč z ruky se však rozšířila po celém těle a spoutala mu údy. Nedokázal ani přiložit sklenici k žádostivým rtům.

– Mám pro vás úřední zprávu, pravil Jeník slavnostně. – Věromíre Břežný, narozený 28. dubna 1941, povstaňte!

Sklenka vypadla z ruky a roztrískla se na žulovém dláždění, pavíno se rozlilo do neužitečné skvrny. Křeč povolila, Seržán povstal z křesla a proti své vůli se postavil do pozoru. Cítil, jak temná minulost se mu zabydluje v mozku, jak ho opanovává, ale nemohl proti tomu zholat nic podniknout.

Jeník držel v ruce kus papíru, neřval se však do textu, oči nespouštěl ze Seržána. Odříkával slova, která vlastně nesdělovala to, co skrývala:

– Soudní dvůr na svém neveřejném zasedání odsuzuje Břežného Věromíra, narozeného 28. dubna 1941, za jeho provinění proti zákonům obce a státu k univerzálnímu trestu. Rozsudek budiž vykonán do sedmi minut po jeho doručení. – Podepsán nejvyšší sudí, podpis nečitelný.

Jeník podal papír Seržánovi.

Ten ho beze slov přijal. Pochopil, že mu zbývá pouhých sedm minut. Sáhł po láhvi, přiložil si ji k ústům a pil, rozhodnut stihnout v těch sedmi minutách všechno. Když byl v polovině, blesklo mu hlavou, že kousek opodál na jeho lůžku spí Valentina – jí se tato úřední záležitost netýká. Ráno, až se probudí, bude mít žízeň, jakou dokáže uhasit pouze „útěcha“. Seržán opatrně postavil dvoulitrovou

láhev se zbytkem nápoje k posteli, aby ji měla Valentina po probuzení při ruce.

– Ale proč? Proč vlastně? zeptal se Seržán a pak ještě jednou jazykem legionářů: – Pourquoi?

Jeník pokrčil rameny. Jak to měl vědět? Vždyť byl jenom poslem. Poslem, který přinesl špatnou zprávu. Dobrým, spolehlivým poslem. Na tváři se mu objevil úsměv – radostný úsměv nevinného děcka. V ruce měl pistoli devítku s dosti dlouhou hlavní; předmět nesložitý, jednoduchý, jednoznačný. V hlavni vězel náboj, jehož střele porušil Jeník na hrotu pilníkem mosazný plášť – při nárazu se roztrhne a způsobí ohromnou, rozšklebenou ránu – otevře se jako květ.

Nový způsob provozování práva byl prostý a spravedlivý, proto i rozsudky byly spravedlivé, to znamená stejné: první kulka do břicha, druhá do hlavy. Ta do břicha trest, ta do hlavy rána z milosti. – Kdo se provinil, byl potrestán. Jeník byl mužem, který vykonává spravedlnost. První střela – trest – byla napilovaná dum-dum, druhá střela – milost – neporušená, způsobila hladký průstřel vprostřed čela. Jeník mířil dobře, ruku měl pevnou.

Vedle obrovitého nákladního automobilu s rozlehlou korbou stál docela maličký Jožka Stojka; kdyby byl jen o kousíček menší, už by nedosáhl nohama na pedály, sotva by viděl na cestu. Oč byl menší než ostatní v garážích, o to byl kulatější. Tuze mu chutnalo a moc si nevybíral; jedl a jedl, až se podobal snědému volejbalovému míči s temnýma očima. Proto si s ním každé ráno v šatně pohrávali, pinkali do něj, zrovna když měl montérkové kalhoty na půl žerdi a nemohl se bránit. Smáli se všichni a on se taky smál, ačkoliv by jim nejraději – každému zvlášť – ubalil jednu nebo dvě do nosu; smál se, ačkoliv mu bylo do breku, ale to by si dal! Nezbylo mu než přijmout roli pinkaného míče se smíchem, přece se nezachová jako posera. Ani jako hrdina se však nezachová – sám proti všem, vždyť by ho čepicemi uplácali, ulehtali k smrti. Smál se a slzy se mu koulely po kulatých tvářích. – Každá legrace má naštěstí svůj konec a Jožkovi se podařilo doobléknout montérky, ale k pultu pana Plačka se dostavil poslední. A to není dobré.

I kdyby se Jožkovi Stojkovi podařilo protlačit k panu Plačkovi mezi prvními, cement by ho neminul. Jožku cement nikdy neminul, jako by ho měl zpachtovaný. Kromě pana Plačka za pultem tu byl jenom ten nový obrýlený závozník, čahoun v obnošených manšestrácích a ve vytahaném svetru s děravými lokty, montérky ještě nevyfasoval, ještě na ně neměl nárok. Opíral se o radiátor a četl si v knížce.

– Stojka, dneska je to pro změnu zase cement, zašprýmoval pan Plaček způsobem nepřipouštějícím námitky. K námitce ovšem došlo:

– Zase já, zase cement! Na cement nemáte nikoho jiného, že?

– Nemám. Vidíte tu snad někoho?

Skutečně, řidiči i se závozníky už byli na dvoře, startovali auta a rozjížděli se za denními úkoly, které jim pan Plaček přidělil:

někteří pro dveřní zárubně, jiní za cihlami, sklápěčkáři pro šterk a pro dolomitovou drť. Ten zkurvysyn Blokša to dneska vyžral, veze lešení na stavbu ředitelovy vily, ten dostane nejmíň kilo na ruku a šunčičku ke svačině.

– Co naděláme, povzdechl si Jožka, – aspoň byste mi třeba mohl dát dva závozníky...

– Vemte chlup! řekl pan Plaček a ukázal Jožkovi prázdnou dlaň. – Zbyl mi už jenom tady ten nový, ale je odpočatý, zrovna ho pustili z kriminálu, dodal a kývl hlavou na obrýleného čtenáře u radiátoru. – Byl tu teprve dva dny a už mu říkali Docente. Neuměl nic, co by se dalo uplatnit v dopravním oddělení stavební firmy: neměl řidičský průkaz ani na mopedu, v životě nadržel v ruce cihlu, nevěděl, jak uvázat panel na jeřáb, nedokázal odmontovat kolo a stáhnout pneumatiku, ani bočnici na korbě neuměl otevřít. Lepit sáčky, to snad dovedl... Šoféři ho prokoukli už první den a tak tu dneska zbyl pro Jožku Stojku.

– Na co čekáš? Až zahřmí? houkl řidič s jízdním příkazem v ruce na Docenta. – Jedem!

– Dobrý den, pozdravil ho Docent zdvořile, zaklapl knížku a schoval ji do ošoupané tašky se svačinou. – Dneska jedu s vámi?

– Hm, udělal Jožka a vykročil. Ten člověk mu vyká! Je o nějakých deset roků starší a vyká mu, Jožkovi, kterému v garážích vyká jenom pan Plaček, ale ten vyká každému, aby si nezahládal, protože je šéf. Vlastně – proč by mu ten člověk, propuštěný kriminálník a tady v garážích nejposlednější závozník, proč by mu neměl vykat? Vždyť Jožka Stojka je řidič, člověk výše postavený, vyššího platového zařazení. V podniku je už desátý rok a zavřený ještě nikdy nebyl, jenom mu jednou za chlast sebrali na rok řidičák, ale to už je dávno, to se nepočítá.

– Stačí umýt přední sklo, světla a číslo vpředu a vzadu, vydal rozkaz novému podřízenému a raději se přitom vyhnul přímému oslovení. S funěním vyhoupl své kulaté tělíčko za volant.

– Mohl byste mi poradit, kde najdu nářadí?

– Kýbl je na korbě a smetáček pod prdelí! – A když zpozoroval nechápavý výraz ve tváři nemožného závozníka, vysvětlil: – Pod závoznickým sedadlem. Jasno?

Auto bylo rozměrné, natřené zdaleka viditelnou pomerančovou barvou (jako všechny automobily a stroje v téhle stavební firmě) a to se Jožkovi líbilo. Tak veliké a tak barevné auto nemohl nikdo přehlédnout. A kdyby ho někdo známý přehlédl nebo někdo z početné rodiny Stojkoviců dělal, že ho nevidí, namontoval si Jožka zvukný klakson a nenechával ho zahálet. Když na něj zatroubil, škublo to i hluchým bratránkem Ščukou. – Příbuzní s Jožkou příliš nadrželi, nezvali ho na svatby ani na pohřby, vyhýbali se mu, přecházeli na protější chodník, aby se s ním nepotkali, někteří si dokonce uplívli. To proto, že se oženil s plavovlasou ženou s modrýma očima a určitě taky proto, že to z nich dotáhl nejdál – až k oranžovému nákladnímu automobilu s rozlehlou korbou. Jožka se tedy ztotožnil s vozidlem, stalo se nezanedbatelnou součástí jeho osobnosti; za volantem byl velký, i když za předním sklem bylo vidět jenom kštici černých vlasů.

– Nepotřebuješ periskop? houkl na něj Blokša, projíždějící kolem s trubkovým lešením pro pana ředitele.

– Stejně nedáš, houkl Jožka zpátky. Vždyť ho znal, zadarmo by Blokša nedal nic, ani periskop.

Jeli pro cement, Jožka Stojka s Docentem, každý na své straně. Motor je rozděloval nejen svým objemem, ale taky řevem. Auto nebylo zrovna nejlíp konstruováno, zapomněli na člověka, který tu tráví kus života. – Kdyby mu to Jožka výslovně nezakázal, určitě by si Docent četl knížku za jízdy a neřídil by se, je-li zprava volno. Závozníci obvykle za jízdy chrápou a přitom by měli řidiče, svého chleboďárce bavit, vyprávět mu veselé historiky, vtipy nebo o ženských. Jenže buďžkničemové, kteří nebyli schopni zvládnout řidičák za podnikové

peníze, většinou dospávají proflámovanou noc, zatímco šofér musí pracovat. Tenhle Docent je úplně vedle, ten by si místo chrápání četl, kdyby mohl. A protože mu to Jožka zatrhl, mlčí jako zařezaný a stejně se nedívá, jestli je zprava volno. Kdyby Jožka chtěl, mohl by ho buzerovat celou šichtu, ale koho by bavilo přeřvávat motor a pořád někoho buzerovat...

– Stavíme se na svačinu, rozhodl Jožka, protože pan řidič rozhoduje o všem, kdežto závozník může nanejvýš navrhopat a řidič ho může poslat do prdele. Tak. Lepší je být řidičem i přesto, že máš celou odpovědnost: za auto, za náklad, za sebe i za toho blba na sedačce vpravo. Řidič je svobodný člověk. Jede si, jak chce a kudy chce, poslouchá jenom nařízení pana Plačka, ale jak si to udělá, jeho věc; má na to celou šichtu a na svačinu si může zajít, kdykoli se mu zamane. Řidič je pán a závozník ať drží hubu. Mezi řidičem a závozníkem leží světelné roky.

Na svačinu jeli ke Stojkům, ačkoli nebývá zvykem jezdit k někomu domů na svačinu. Jenomže Jožka chtěl, aby sousedé, kteří nejsou zrovna na šichtě, viděli, jak velké a jak oranžové auto mu bylo svěřeno; a tomu novému závozníkovi chtěl ukázat, že má blondátou ženu. Dost dobře nevěděl, jak mu to sdělit, ale sdělit mu to pokládal za nezbytné. Zdá se, že teď budou spolu jezdit pořád – dva páriové garáží. Jožka pokládal za důležité, aby všichni lidé, s nimiž přijde do styku, věděli, že má plavovlasou manželku s modrýma očima, že není jen tak obyčejný Cikán jako všichni Stojkovci, že to někam dotáhl. A své modrooké ženě chtěl ukázat Docenta, který mu vyká, čte knížky a musí ho poslouchat, protože je závozník.

Docent se zdráhal, nechtěl nahoru, prý se nají v autě, má s sebou chleba se sýrem. Jenže zdráhání nebylo nic platné, řidič je šéf a řidič poručil. Poručil i ženě, aby ohřála klobásy – a žena uposlechla. Byly klobásy s hořčicí, kdo chtěl, mohl si vzít sladkokyselou nakládanou okurku. A kdo měl málo, mohl si přidat. Jožka si přidal dvakrát, Docent se spokojil s jednou klobásou a s docela malou okurkou. Paní

Stojková skutečně měla plavé vlasy, jimž bylo chemicky pomůženo, a modré oči, jimž nelze pomoci. Příliš toho nenamluvila, úkoly plnila přesně a bez odmlouvání. Když odcházeli, Docent jí poděkoval slovy:

– Děkuji za svačinu, milostivá paní.

Paní Stojková zrudla a v rozpacích nebyla schopna ze sebe vypravit ani: rádo se stalo.

Nákladním autům nestačil dvůr cementárny, fronta vozidel narůstala na příjezdové silnici, dřív než po poledni na řadu jistě nepřijdou. V kraji se hodně stavělo, byla velká poptávka po cementu.

– Máte sympatickou manželku, řekl Docent, když motor umklk a bylo slyšet vlastního slova. Jožka pocítil pýchu až v kořínkách vlasů, jako by svou ženu stvořil, zároveň však rozpaky. Nevěděl, jak na poklonu reagovat.

– Mohla by být pořádnější, zahudroval. Zároveň ho napadlo, že by měl Docent už konečně přestat s tím vykáním. Vždyť je to trapné mezi dělníky, ačkoli je v jejich postavení značný rozdíl, přece jenom, jak to vypadá před lidmi... Na druhé straně však mu to lichotilo – kdo už ho na tom světě zdvořile osloví?

Fronta postupovala zvolna, Docent zase vytáhl knížku. Hleděl do ní jak vrána do kosti, a když se ho Jožka zeptal, jestli umí popojet autem – kdyby si řidič musel někam nutně odskočit a fronta se hnu-la – v Docentově tváři se zjevila hrůza. Ani ve snu by ho nenapadlo ovládat složitý a nebezpečný stroj, něco takového po něm nemůže nikdo chtít.

– A karty, hrajeme?

– Dosud jsem to nezkoušel, hry mě nelákají, škoda času.

– Ale co jiného ve frontě na cement? řekl Jožka, vytáhl balíček karet a pustil se do osvěty. Než se auto doplížilo ke zdroji, uměl Docent docela obstojně lízaný mariáš.

Půlmetrákové papírové pytle s cementem se sunuly po dopravním pásu a spadávaly z něj v nesmlouvavých intervalech, které

dovolily čipernému závozníkovi popadnout pytel a uložit ho na korbě – pět na sebe ve třech řadách. Kdyby se zpozdl, spadne pytel na korbou, je třeba se pro něj shýbnout, zvednout ho a uložit; jenže další pytle nečekají, sypou se jeden za druhým. Řidičovým úkolem je pojíždět autem tak, aby závozník nemusel břemena přenášet po korbě, aby šikovným hmatem pouze usměrňoval jejich pád z dopravníku a přitom se nenadřel. Pro toho, kdo to umí, je to hračka.

Jožkovi Stojkovi bylo jasné, že tohle nemůže dobře dopadnout. Seděl za volantem obrácený dozadu, okýnkem sledoval závozníkovo počínání, aby nepropásl pravou chvíli, kdy má o chloupek popojet. Pravá chvíle však nastala, už první pytle se nešikovnému Docentovi nepodařilo usměrnit; sypaly se na něj, nebyl schopen se záplavě ubránit, uskočit, zachránit holý život; pytle se na něj valily s neúprosnou pravidelností. Po chvíli kdosi dopravník zastavil a odkudsi z výšin zazněl člověčí řev podporovaný trubením čekajících aut. Přirozená reakce na zbytečné zdržování. – Člověk pokrytý rovnoměrně šedým prachem se přiřítit shůry po pásu, seskočil do korby a vysvobodil Docenta ze záplavy pytlů. Popadl ho za svetr na prsou, nadzvedl do vzduchu a ječel na něj, ať odsud zmizí, ať se pořádně dívá, jak se nakládá cement a doma ať si to cvičí na nečisto před zrcadlem. Houkl do výšin: – Jedem! a v několika minutách bylo naloženo.

Na stavenišťě to neměli daleko, nějakých třicet kilometrů od cementárny, a kdyby tamější mistr nebyl škodolibý trulant a půjčil jim pár pomocníků – stejně se tu všichni flákali, vždyť bez cementu neměli do čeho píchnout – mohli mít denní úkol splněn ještě před koncem pracovní doby. – Nejsou lidi, zdůvodnil mistr odmítnutí Jožkovy naléhavé prosby. A tak panu řidiči nezbylo než se vystrachat na korbou a nakládat hladké pytle Docentovi na ramena. Ten s nimi kráčel vratce po prkně přes výkop a pak jarním blátem k míchačce, u níž lelkoval přidavač a bděl nad tím, aby byly pytle řádně ukládány na prkennou podlážku. Pro Jožku Stojku neměli nikdy chlapa

na skládání. Zato Blokša, když sem něco přivezl, nemusel vystrčit z kabiny nos. – Spravedlnost není a nikdy nebyla.

Nepovedenému závozníkovi, kterému se říkalo Docent – a toto označení neznamená v těchto kruzích nic lichotivého – se podlamovala kolena už při prvním pytli. A že jich bylo! Jožka na korbě tiše zuřil. Proklínal škodolibého mistra, proklínal nemožného závozníka, proklínal celý svět. Těšil se na pošichtovní pivko U Slunka s chlapy z garáží; ačkoli si ho neustále dobírají, přece je to s nimi v hospodě lepší než čekat na korbě plné cementu, až se to nemehlo doškobrtá pro další pytel. – Vlastně mu, Jožkovi, žádný z chlapů z jejich garáží ještě nikdy po šichtě neřekl, aby šel s nimi na pivo. Sám, bez říkání se přidával k zástupu vymydlených, s mokkými vlasy po koupeli, cupital za nimi z garáží v závěsu a u dlouhého stolu, za kterým pravidelně zasedali, málokdy na něj zbylo místo. Většinou sedával pod věšákem u dveří k záchodům, jako by k nim ani nepatřil. Ale vždyť k nim přece patří, vždyť jsou to chlapi z jeho garáží a on má za ženu blondatou holku s modrýma očima... Kam by měl vlastně patřit?

Zedření se do garáží vrátili poslední ze všech. Brána zavřená, vrátný se neochotně štrachal z boudy, aby jim odemkl. Všichni už byli v hospodě. – Jožka ze sebe shodil zacementované montérky a nahý si vlezl pod sprchu. Byla to nejkrásnější chvíle pracovního dne. Postavil si židli na dřevěný rošt, zavřel oči a pod praménky teplé vody vychutnával slastný pocit, kdy únava z práce vystupuje rozšířenými póry a na její místo se vkrádá slastná rozkoš. Takovou lahůdku si může dopřát jenom tehdy, když tu nikdo není. Když je tu plno, musí být ve střehu. Ale dneska se cítil bezpečný. Nehrozilo mu, že se přikrade Blokša a plácne ho bolestivě po zadku, nebo někdo jiný že na něj pustí studenou vodu, namočí suché trenýrky nebo se mu dokonce pod sprchou vymočí na nohu. Náramná zábava! – Voda z něj smývala den, který nebyl o nic horší, ale taky o nic lepší než kterýkoli jiný. Tato chvíle však byla jeho korunou. – Do hospody

dnes nepůjde, pivo si dá doma lahvové k jídlu, chvíli bude klimbat u televize a pak do postele s plavovlasou ženou; jenže dneska z toho nic nebude, obrátí se k sobě zády a budou spát každý pro sebe až do budíku.

Když se nabažil vodní slasti a otevřel oči, uviděl před sebou muže, který se minul povoláním, svého dnešního závozníka Docenta. Byl už převlečen do čistých manšestráků a čistého svetru. Zdálo se, že čeká právě na tento okamžik: – Co kdybychom se, šéfků, stavili na jedno, navrhl nesměle. – Na můj účet. Moc jsem se dneska nepředvedl...

U Slunka seděla hrstka vytrvalých kolem dlouhého stolu; notně tu prořídlo, většina už byla doma, zbyli ti, kteří pívají šest piv, zrovna si objednávali poslední. Čas pokročil. – Báječná šance pro Jožku usednout k zapovídanému stolu, na vytoužené místo na slunci. V půli cesty se však zarazil. – Sednem si tady pod věšák, řekl Docentovi, – je to nejlepší místo z celé hospody. – Usedli tedy u dveří k záchodům a dali si pivo.

Jožka by zůstal déle, ale po třetím – to už si tykali navzájem – Docent zaplatil a zvedl se. Zítra by byl nemožný.

– Máš pravdu, Pavle, zítra je taky den, souhlasil řidič se závozníkovým návrhem a rozhodl, že se půjde domů. Protože závozník může jenom navrhopvat, kdežto řidič rozhodne. Řidič má přece zodpovědnost.

– Tak dobrou, Jožko, řekl závozník, když řidič nastupoval do autobusu veřejné dopravy.

– Dobrou, odpověděl, – zítra dáme tomu cementovi pořádně na prdel! – Autobus pšoukl dveřmi a odvezl Jožku Stojku domů, do sídliště panelových staveb na okraji města.

Děti už spaly, manželka čekala s večeří. Byla čočka na kyselo, dvě volská oka a kdo chtěl, mohl si přidat. Jožka si přidal, čočku miloval, jako ostatně každé jídlo. A tu se ozval zvonek...

Paní Stojková se vyklonila z kuchyňského okna – odtud byl dobrý výhled k domovnímu vchodu, v tuto hodinu mělo už být zamčeno. Dole nikdo nestál. Na ulici za betonovým parkovištěm a pruhem trávníku si všimla dvou aut parkujících v zákazu: velká skříňová dodávka hnědé barvy, menší sice nežli Jožkův pomerančový nákladník, ale i tak dosti rozměrná, a před ní legrační žluté káče; v kabině dodávky se svítilo.

– Kdo je? zavolala paní Stojková do prázdna a místo odpovědi zazněl zvonek podruhé. Zřejmě někdo z domu stojí u dveří do bytu, došla mu sůl nebo hořčice.

Stál tam cizí mladý muž příjemného zevnějšku, měl na sobě dokonale padnoucí šedý oblek s vínově rudou brokátovou vestou, bleděmodrou košili, kravatu se slunečnicemi a v ruce držel kožený kufřík. – Takto oblečení pánové se v sídlištním paneláku sotvakdy objeví. A k tomu okouzlující úsměv.

– Dobrý večer, madam, promiňte vyrušení, hledám pana Stojku. Josefa Stojku, řidiče nákladního automobilu.

– Jožko! zavolala paní Stojková do útrob bytu. – Máš tu návštěvu. Manžel zrovna večeří, dodala omluvně, – před chvílí se vrátil z práce.

– Ach, to mě mrzí! Jedná se ovšem o neodkladnou úřední záležitost, kterou s ním musím projednat. Ale dlouho to, věřte, trvat nebude.

– Děje se něco? ozvalo se z kuchyně.

– Nějaký pán chce s tebou mluvit. Úředně.

– Tak ho pozvi dál, hned jsem hotový.

Pán v šedém však trpělivě čekal v předsíni, až Jožka Stojka rozžvýká a spolkně poslední lžiči čochy na kyselo, až se zvedne v příliš krátkém bílém tílku a v teplácích pod pupkem, s obnaženou výsečí napapané koule, až se objeví v předsíni.

– Račte dále, dáme si lahváče, co vy na to? zval Jožka Stojka Jeníka do naleštěného obývacího pokoje.

– Pro přesnost ještě formální otázka: Jste Josef Stojka, narozen 12. listopadu 1963?

– Přesně.

– Mám pro vás úřední zprávu, pravil Jeník slavnostně.

– Tak sem s ní, co se dá dělat... – Jožka nedokázal skrýt rozpaky. Uvažoval horečně, čeho se jen v poslední době dopustil; nikoho nezajel ani nenaboural, pravda, pár černých jízd měl na kontě – sousedovi přivezl z půjčovny stroj na broušení parket, na dvoře panelárny sebral bezmála padesát kilo měděného drátu a prodal ho ve sběrně, jenže kvůli takovým věcem nechodí úředník v civilu do bytu, na takové drobnosti se většinou nepřijde, leda by ho udal někdo z garáží, ale to nepřichází v úvahu, takové másličko má na hlavě každý, včetně pana Plačka. Vždyť by to jinak ani nefungovalo. – Úředníková tvář byla přívětivá, úsměv bezelstný. Takhle se netváří policajt ani když nemá na sobě uniformu.

– Mohl byste mě doprovodit dolů k autu? zeptal se Jeník. – Děti už jsou nepochybně v posteli, nerad bych rušil. Ostatně, dlouho to trvat nebude.

– Neměl bych si vzít něco na sebe? zeptal se Jožka. Vůbec mu nenapadlo odporovat. Ani mu nesmyslnost Jeníkova návrhu nebo snad příkazu nedošla: Proč by měl chodit s někým na ulici, vždyť může převzít úřední zprávu v předsíni nebo třeba na prahu mezi dveřmi, jak od pošťáka. Proč příchozí odmítá vstoupit do pokoje, vždyť přeci v důstojném prostředí se úřední záležitosti dají projednat mnohem lépe než na ulici... K takto jednoduché úvaze ovšem v Jožkově hlavě nedošlo. Přemítal jen, má-li jít v pantoflích nebo si about polobotky.

Paní Stojková tu stála s nimi v županu převázaném prádelní šňůrou, na prsou si ho přidržovala gestem ženy v rozpacích. Zprvu se jí úředník líbil, byl to krásný člověk s nevšedním vkusem oblečený – to ženám imponuje – vybraných způsobů. Během krátké rozmluvy se jí však zmocnila předtucha něčeho nepříjemného, ne-li osudového.

A když si Jožka, rozhodnut seběhnout k autu jen tak v pantoflích, přehodil koženou bundu přes ramena, popadla ji hrůza. Jako by ochrnula. – Nikam nechod'! chtěla zakřičet, ale staženým hrdlem nevydala hlásku.

Když za oběma muži zaklaply dveře od bytu, ochromení povolilo. Paní Stojková se vyklonila z kuchyňského okna tak, aby měla co nejlepší výhled. Připadala si jako by byla v kině, jako divák, jenž nemůže zasáhnout do děje, ledaže by do promítací kabiny hodil ruční granát. Jenže film už je natočen, ani puma k ničemu nevede, v jiném kině tentýž film probíhá dál, ke svatbě dojít musí, šťastnému konci nelze zabránit.

Před dům na parkoviště ozářené pouliční lampou vyšel Jožka Stojka v pantoflích, za ním úředník s kufříkem v ruce. Jako na scéně osvětlené reflektory stanuli proti sobě vzdáleni od sebe na tucet kroků, čelo proti čelu. Úředník odložil kufřík na asfalt ke své pravé noze, z náprsní kapsy vytáhl arch papíru, držel ho před sebou a cosi odříkával s pohledem upřeným na Jožku; slova, která byla určena jenom jemu. Stál v pozoru jak voják o přísaze. Když úředník dočetl, papír mu předal. Jožka do listiny pohlédl jen letmo, ruka mu poklesla, prsty se rozevřely, bílý aršík vypadl na zem. Zafičel vítr, zmocnil se papíru, chvíli si s ním pohrával a pak ho odvál na kanálovou mřížku. – Jožkova ramena, zprvu po vojensku srovnaná, začala poklesávat; choulil se do sebe. Kulaťoučká postava se scvrkávala jak švestka v sušárně, kolena povolila, jako by mu někdo naložil na ramena tři pytle cementu. Trvalo to snad sedm minut od chvíle, kdy převzal papír, snad celou věčnost. Nebo to byla jenom natažená vteřina...

V úředníkově ruce se zablesklo a Jožkova záda v bederní partii rozkvetla rudě jak růže ze střelnice na pouti, paže se rozlítly do příliš rozevřené náruče, tělo se prohnulo v oblouku. A druhý výstřel, zásah do hlavy, tečka za banálně jednoduchou větou. – První kulka trest, druhá – rána z milosti. Ani se nestačil zeptat, proč.

Když se paní Stojková našla v kuchyni na podlaze, když se přiměla k pohybu a seběhla po schodech na parkoviště před domem, zbyla na scéně kaluž vody mizící v kanálu. Na mřížce se povaloval promáčený papír s rozmáčeným úředním razítkem a s podpisem nečitelným.

Chyběl jí smysl pro chápání příčiny a následku, proto se stále znovu pouštěla do stejných nebo velmi podobných podniků se stejným nebo podobným výsledkem. Tak jako se lidstvo nedokáže poučit z dějin, nedokázala se Jelena poučit ze svých zkušeností. U dámy to může být nějakou dobu docela půvabné, je-li dáma půvabná. Jelena půvabná byla a své půvaby používala.

– Ty kurvo! Ty poběhllice pojebaná, zajebaná, ujebaná, vyjebaná, projebaná! Já ti tu tvoji díru hladovou a žíznivou zadrátuju, zanýtuju, zakuju do želez a zamknu, klíč hodím do kanálu, aby sis už v životě nezamrdala! Ale jak tě znám, ty budeš šoustat nejen kundou, ale i ušima a kolenem. Celou tě zalít do betonu a utopit kousek od Filipín. Jenomže i tam, jak tě znám, vyklubeš z betonu palec a pojebeš jím hejno žraloků!

Takto promluvil ke své zákonné manželce inženýr Zapadlo, konstruktér leteckých motorů s nadprůměrným platem, onoho březnového rána ve čtvrtek ještě před rozedněním ve vilce na předměstí, v ložnici. Okno do zahrady bylo otevřené a průměrný policejní úředník specializovaný na zajišťování stop by na parapetu snadno našel otisky bosých mužských nohou a v záhonu s rozkvetlými krokusy, sněženkami a květinami zvanými *Fritillaria michailowskyi* dva nepatřičné a bezohledné dolíky; pak by už musel přivolat psovoda Vašíčka s Rekem. Jenže takováto opatření nebyla nutná. Ke zločinu, jenž by spadal do policejní pravomoci, nedošlo, a pachatel byl známý – sice jen dámě, rozčilený pán však po seznámení netoužil.

Rozčilený pán se uklidnil a začal balit. Zabalil do dvou kufrů prádlo, svetry a další pánské oděvy, knihu *Jak přežít v pustině*, kapesní nůž a holení, nezapomněl ani na doklady, neboť co zbude z člověka bez papírů v dnešním světě! Tři obleky vyndal ze skříňe i s ramínky a pohodil je na zadní sedadlo temně modrého auta. Ani

neposnídal a vyrazil. Nevěděl ještě kam, ale věděl, že zpátky se už nikdy nevrátí. Spadla z něj velká tíha. Jel nazdařbůh jarní krajinou směrem k horizontu, byl stále menší a menší, až se ztratil docela.

Při květnaté tirádě svého muže Jelena mlčela a pozorně naslouchala. Přerušovat ho nemělo cenu ze dvou důvodů: předně byl řečnickým výkonem zaujat natolik, že by se přerušit nedal, a pak – vždyť měl ve všem pravdu a ta Jeleně zněla spíš jako pochvala a ocenění nežli jako výčitka. Ostatně, nebylo to poprvé, co ji takto důrazně oslovil. Nové však bylo balení dvou kufrů a to, že si vzal s sebou doklady včetně křestního listu. Vypadalo to vážně. – Jednou k tomu dojít muselo, řekla si Jelena, přetáhla damaškem povlečenou pokrývku přes hlavu a jako dítě v hebké jeskyňce přečkala tu bouři; každá se jednou přežene. – Než temně modré auto vyrazilo k horizontu, usnula znavena po noci plné milování s docela cizím pánem. Ani nevěděla, jak se jmenuje; říkala mu Karle. Každému říkala Karle, aspoň se to nepletlo.

Probudila se těsně před desátou a rozhodla se pro saunu. Sáhla po telefonu a zavolala do úřadu, že dneska nepřijde, patrně i zítra zůstane v posteli, zmocnila se jí třeskatá migréna, k telefonu se sotva dobelhala – řekla sekretářce bolestným hlasem a svižně odcupitala do kuchyně, naložila si talíř šunkou a sýrem; než byla káva hotová, měla v sobě porci jak pro závozníka. Nebylo to před saunou rozumné, jenže hlad je prevít a dobrý úmysl ho nezažene.

Tři pupkatí šedesátníci, kteří se domnívali, že přehřátý vzduch jim pomůže od pivního břemene, si povídali o bídném stavu dnešní mládeže a pak přešli na fotbal; alternativní vyzáblá Ema choulící se zimomřivě docela nahoře u teploměru na doraz skýtala nebezpečí, že se k Jeleně přifaří a bude jí vyprávět o utrpení pokusných zvířat v laboratořích a pak přednese recept na plnozrnný chléb pečený doma v troubě nebo se pozastaví nad vzrůstajícími případy sexuálního harassmentu na pracovištích a vysloví názor, že muž-

ské plemeno je zapotřebí kastrovat hned po narození. – V těsném prostůrku zaujala Jelena místo co nejvzdálenější vyzáblé Emě, zavřela oči a oddávala se představám, jak asi vypadali ti tři strejci zamlada. Bezpochyby báječně. A pokud ne báječně, jistě k světu. Při každém vrznutí dveří pootevřela oči v očekávání, ale nic nového se nedostavilo, to jenom některý ze staříků se šel ochladit nebo se ochlazený vracel do tepla. Čas Adonisů dosud nenastal; podnikaví mužové se teď chystají na nejdůležitější chvíli pracovního dne – v čas oběda se nejlépe uzavírají obchody. Pro lovce je dopolední sauna zbytečně zmarněný čas. Jelena se už smířila s tím, že je tu kvůli zdraví. Horký vzduch je skvělý pro horní cesty dýchací a také pleti prospívá. – Je tuze příjemné pomučinkat trochu hříšné tělo, rozžhavit doběla a potom prudce zchladit v ledové vodě, jako když kovář se sykotem a v oblaku páry noří do vědra čerstvě ukutou podkovu.

Když se po vychladnutí vrátila nabrat další porci tepla, seděl na místě, které opustila, muž poněkud dekadentní tváře s výrazem znechuceného skeptického intelektuála; byla tu jistá diskrepance s dokonalým tělem klasické sochy Praxitelovy. – Dokonce vysušenou Emu na bidýlku u teploměru vyvedl z míry. Shlížela na něj, ústa chlípně pootevřena, se zalíbením. Jak uhranutá propletla se Jelena mezi staříky tlouštíky k intelektuálskému atletovi. Zjistila, že má v obličejí vrásky, že je mu víc, než vypracované tělo předstírá. O to lépe, proč ne starší pán s bohatými zkušenostmi...

– A protože jste se vetřel na mé místo, posadím se vedle vás.

– Když jste si to tu nepodepsala...

– Bohužel nemám zrovna při sobě tužku. Ale jmenuju se Jelena, řekla Jelena s důrazem na to, že je nahá a krásná.

– Těší mě, řekl postarší Mr. Adonis a zavřel oči. Narážku nepřijal, své jméno neprozradil.

– Chodíte sem často?

– Hm.

– Sauna je božské zařízení, vždycky se tu krásně uvolním, přepadne mě sladká únava, tak trošku jak po milování. Ale ne, to jsem řekla špatně, spíš je to jako před milováním, tělo se koncentruje samo na sebe a je připravené přijmout... dar. Co si o tom myslíte?

– Zajímavý názor, řekl, ani víčka nezvedl.

Dotkla se jakoby bezděčně nohou jeho lýtka. Ucukl. Tohle nezabralo. Shůry zaujatým a potměšilým pohledem sledovala Ema Jeleninu hračku, těšil ji zřejmý neúspěch. Jelena nechápala, s takovou nevšímavostí se nesetkávala často. Jaké chyby se dopustila. Copak není krásná a přitažlivá? – Alternativní Ema se šla ochladit až po rozuzlení, které nastalo ve chvíli, kdy se otevřely dveře a v nich s osuškou přes rameno stanul jinoch s blondatými kučery, s náušnicí v pravém uchu a se zlatým řetězem na kotníku levé nohy. Špitl vcelku zřetelně:

– Vladimírku!

Obě ženy se jako na povel zvedly, vyměnily si úsměvy a jedním vrzem odešly k bazénku pod pergolou obrostlou břečťanem.

Když kráčela kolem kasáren, srdce ji zabořilo. Dozorčí u brány hltal ji pohledem; skrz plot bylo vidět nastoupená družstva krásných nováčků, krásní desátníci v ledabyly nasazených čepicích na ně štěkali povely a krásný důstojník s hvězdami na ramenou znuděně přihlížel. Tolik promarněného mužství! – Když na ni začali pohvizdovat z oken, zamávala jim gestem, které znamenalo: – Jaká škoda, chlapci, že nejsme v pravou chvíli na pravém místě...

V kavárně Koruna byly všechny stoly volné, jen u jednoho seděl mladý muž s pruhovanou kravatou a s nosem do červena rozkvetlým. – V nouzi čert i mouchy lapá.

– Je to tu volné? zeptala se Jelena a nečekajíc na odpověď usedla proti mládenci s očima zaraženýma do lógru po kávě. Pečlivě si vypitý šálek udržoval, aby mu ho prohnany číšník neodnesl a nedožadoval se další objednávky.

- Krásný den, že? usmála se Jelena svůdným jelením úsměvem. - Básníkům se ovšem daří nejlíp v začouzených kavárnách...
- Sku-skutečně? špitl mladík.
- Neříkejte mi, že nejste básník!
- To ne. Jadernou tu, fyziku studuju.
- Tak co, k čertu, děláte zjara v kavárně? vyjela na něj žertovně hrozíc ukazovákem.
- Čekám tu na tu, na Dášu.
- A já vám to kazím...
- No.
- Tak proč mě nevyhodíte? Proč mi neřeknete, abych táhla do horoucích pekel?
- Protože jsem to, slušně vychovaný. Ale kdybyste si sedla někam jinam, aby Dáša neto...
- A co když nepřijde?
- Dáša? Přijde.
- A co když ne?
- Tak půjdu to, zeptat se, co se jí stalo.
- Proč tu tedy není, když máte už kávu vypitou?
- Když já jsem přišel dřív, abych se na ni mohl to, těšit.
- A já vám to kazím, řekla znovu.
- No, kazíte. Co si Dáša pomyslí, až vás tu uvidí...
- Kdyby nepřišla, nešel byste se mnou na rande?
- Nešel.
- Protože jsem stará bába, že? Protože se mě bojíte, že bych vás kousla, že? Nebojte se, nekousla. Ještě jsem nikomu nic neukousla, dávám pozor. Tak proč byste se mnou nešel?
- Protože chodím s Dášou, ne?
- Aha, řekla, - děkuju za lekci a omlouvám se. Jelena se zvedla včas; ledva se usadila v rohovém boxu, přišla Dáša a odvěkla si jaderného fyzika ven, do jara.

Číšník, který přinesl Jeleně kávu se šlehačkou, měl mastné vlasy a způsobu maloměstského playboye, se kterým je marno si vyjít v neděli odpoledne na fotbal. Nebyl k použití, ani kdyby zařala zuby.

– A pivo v téhle zaprášené kavárně nemáte?

– Pouze lahvové, milostivá, řekl a žral ji očima vbodnutýma do jamky mezi ňadry, chlípně pronikal po kolmici přes pupek, prodíral se kučery, bylo to očividné, umatlané, naolejované lopuchovým olejem. – Tak tohle ne, někde v komůrce na smetáky pod schodištěm to dělat nebude! – A přece to udělala.

Když pak chtěla zaplatit útratu, naklonil se k ní důvěrně a vymydleným hlasem plným vlezlosti – jako by spolu měli něco intimního – špitl jí do ucha:

– To je dobrý, pusko, je to na mě.

Krev se jí nahrnula do hlavy, sotva se ovládala. Vylovila z kabelky stovku, zmačkala ji a mrskla do popelníku. – Jakmile odešla, číšník bankovku urovnal a zastrčil do kapsy vedle služební prkenice. Den ještě ani nebyl v půli a už se nebývale vydařil.

Rozeběhla se do parku; v zahradní restauraci pod kaštany (pupeny se jim dosud nerozvíly) prolítávali vrabčáci židlím mezi nohama a lidé pili pivo z litrových mázů. Jelena si koupila zlaté vepřové koleno a preclík, zuby trhala maso od kosti, bylo to hříšné hodování.

Pak se vydala k řece, vdechovala zlatý déšť, medvědí česnek a fialky, dýchala jarní vodu a březnový větřík. Konečně se jí začala vracet rovnováha, a kdyby byla schopna se zamyslet nad příčinou stavu, v jakém se zrovna nachází, snad by také dokázala odhadnout následky, jež se zákonitě dostaví. Jelena však byla člověkem okamžiku. – Zaslechla dusot kopyt, zavěťřila koně a mezi sotva opeřenými větvemi zahlédla kavalkádu jezdců. Tucet jich byl, většinou ženy a dívky, jenom v čele honimír s navoskovaným knírem se pyšně nesl na grošáku, jako by velel křížovému tažení. Zamávala jim nadšeně,

jezdcové však neodpověděli, hleděli kupředu, jakoby k cíli, ale byla to jenom trochu nafoukaná póza. Pohled vpřed totiž neinformuje o tom, co se děje kolem a může vést do záhuby.

Vzala to podél řeky s proudem a bála se, že potopené čírky už nikdy nevyplavou, jenže čírka vždycky vyplave. Řeka ji přivedla až k mostu Hraběte Jindřicha. Zpod mostu se ozýval bujarý zpěv; kolem opadaného vánočního stromku seděli tři, pili a zpívali, v kbelíku se chladila dvoulitrová láhev. – Nakloněna z mostu, který je pouze pro pěší a cyklisty, pozorovala bujaré pobudy a záviděla jim jejich vzájemnost. V tu chvíli si uvědomila, že ji dnes nad ránem opustil manžel. Najednou jí začalo docházet, že příčinou je ona, Zapadlův útěk že je následek jejího... životního stylu. Došlo jí, že je to škoda. Že si příliš dlouho pohrávala s nejbližším člověkem, vlastně jediným, kterého měla a právě na něm se nejvíc prohřešila. Uvědomila si, že sama žít nesvede. Na mostě Hraběte Jindřicha ji napadlo, že dnešek je pro ni osudovým dnem.

– Pojd'te si s náma cvaknout, milostivá! zavolal na ni ten, který ji zahlédl první. Stáhla se jako přistižená a co noha nohu mine vydala se na zpáteční cestu. Ech co, najde se jiný, žádná nouze o zájemce – vyháněla z mysli dotěrné chmury.

Kousek odtud na cestě pro kola a pro pěšáky potkala dvě nepatřičná vozidla: legrační žlutou kachnu s pohledným mladíkem za volantem, courala se s ohledem na případné chodce, a v závěsu ji následovala rozměrná skříňová dodávka s dvěma uniformami v kabině. – Podivné, napadlo ji, ale znepokojení se jí nezmocnilo.

Pak už nepotkala nikoho, až téměř před městem bizarně oblečený muž s neupravenými vousy šlapal do pedálů otlučeného kola ověšeného plastikovými taškami a pytlíky bůhví čím nadtížený. Na nosiči v košíku se vezl květináč s čipernou rostlinou, k nosiči byla přidráťována oj dětského žebříňáčku a v něm spočívala spící tulačka v černém klobouku, s nohama přes žebřiny. – Na zdraví! halekal už z dálky vousáč, jakmile spatřil na cestě lidskou bytost. A než

se měli s Jelenou minout, zazvonil na radostný zvonek; a když se míjeli, seskočil z kola, uklonil se hluboce a pravil:

– Chère Madame, puis-je vous inviter à boire un petit verre de vrai vin blanc français?

– Bude mi nesmírnou ctí, vzácný pane, řekla pobaveně.

Z kapes zimníku vylovil dvě ne příliš umatlané sklenice, zpod spící krasavice vylovil dvoulitrovku „útěchy bezdomovců“ a nalil pravého francouzského bílého. Chutnalo děsivě: byla to jakási sladká lepivá parafráze na výrobek z vinné révy obohacená ředěnou melasou a odvarem ze švábů. Vypila do dna, vrátila prázdnou sklenici a políbila dárce na levou tvář. Náhle ji popadla úzkost. Dívala se ještě chvíli za prapodivným spřežením – zrovna potkala šťastného člověka, oslovil ji plný radosti, neboť si veze poklad. Znovu jí došlo, že je sama.

Když měla pod nohama dlažbu, už se smrákalo. Domů se jí příliš nechtělo, prázdná postel ji nelákala, bála se, že tam bude víc sama než v ulicích města. Pouliční svítidla se rozsvítila, lidé ji míjeli. – Ženská sama, bože můj, je jenom polovička. Co si jen se sebou počnu! – Vtrhla do nejbližšího kostela a klapavými podpatky nadělala vzruch mezi prázdnými lavicemi. Jediný věřící ve vytahaném svetru pod sochou svatého Františka pohoršeně – nebo snad se zájmem? – vzhlédl od sepjatých rukou.

– Jste-li křesťan, musíte mi pomoci! zašeptala mu imperativně do ucha. Teplý vlhký ženský dech ho vzrušil. Více než dva roky nebyl v tak těsné blízkosti ženy. Popadla ho za vytahaný svetr a bez námahy vyvlekla na ulici; klopytal za ní poslušně k červenému autu, nechápal, co se děje, nevěděl, jak se zachovat, nechal se vláčet. Usadila ho na pravé sedadlo. Nedošlo mu, že tu na něm kdosi páše násilí; svobodná vůle ho opustila a vůbec mu nevadilo, že se stal předmětem cizího manipulování. Ani ho nenapadlo bránit se, když si ženská ruka splekla na chvilku rychlostní páku s jeho vzrušeným mužstvím. Ba naopak, připadlo mu, že se děje zázrak.

– Už tam budem, slibovala a opravdu, za chvíli byli v damaškové posteli. Všechno teď pádilo příliš rychle. Než stihla dychtivou rukou usměrnit výron, semeno se jí rozlilo po stehnech, po břiše a zaplavilo půlku prostěradla. – Muž ve vězení strádá a strádá. Co nastřádá, chce ven. Jelenu to rozladilo. Sperma rozlité zbůhdarma po těle bylo protivně slizké, s despektem pohlédla na muže studem schouleného do klubíčka. Beze slov odešla do koupelny, stoupla si pod horkou sprchu. Zase ji popadla úzkost z osamění. Napadlo ji, že by si toho babrala mohla nechat aspoň do rána, jen tak, živou bytost, cosi teplého s tlukoucím srdcem v posteli, kotě s ucvakanými drápky, lék proti samotě. Hodila na sebe kimono, v prádelníku popadla čisté povlečení na postel a přistoupila k návštěvníkovi. Zjistila, že mezitím usnul. Nemohla vědět, že má ten smolař v těle nákladní auto padesátikilových pytlů s cementem. – V tu chvíli zavrhl svůj nápad, že by ho tu měla mít do rána, probudila ho neurvale a vzpřímeným ukazovákem namířeným k hromádce šatstva na zemi poručila, aby se oblékl a o-kam-ži-tě vypadl!

Začal se chvatně oblékat, a když ode dveří zazněl zvonek, propadl panice a nemohl se trefit do rukávu. Jelena otevřela okno a znovu beze slov poručila, aby použil cestu, obvyklou pro spoustu jejích návštěvníků: přes rozkvetlý záhon, skrz živý plot do noční ulice.

Zvonek byl naléhavý a nesmlouvavý, jako když se vrací pán. Tímto způsobem zvoní inženýr Zapadlo, když Jelena zapomene klíč zevnitř v zámku. Rychle přestlala postel, najednou jí záleželo na tom, aby ten, který stojí přede dveřmi s nepoužitelným klíčem, našel ve svém bytě manželku samotnou a litující neuvážených činů.

Znovu zvonek, netrpělivěji.

– Už běžím, srdce moje! volala skrz zamčené dveře.

Když otevřela, usmíval se na ni pohledný mládenec. Neviděla ho snad už dnes někde?

– Dobrý večer, milostivá paní, pozdravil a zůstal stát ve dveřích. – Promiňte mi tuto pozdní hodinu, o své újmě bych si něco

podobného nedovolil, ale zastávám úřad, který občas musí ignorovat společenské zvyklosti.

– Zapadlo! napadlo ji, když se příchozí zmínil o svém úřadu. – Snad se něco nestalo mému manželovi. Měl snad nehodu...?

– Záležitost, se kterou přicházím, se netýká vašeho manžela.

Oddechla si ulehčeně. Uvědomila si, že k svému manželovi cítí víc, než si myslela. A že si ho přivede zpátky, i kdyby se nechtěl vrátit, že si ho najde a přesvědčí, aby se vrátil. – Příchozí překročil práh do předsíně a zavřel za sebou domovní dveře.

– Předpokládám, milostivá paní, že jste Jelena Zapadlová rozená Daňková, narozená 8. dubna 1952?

– Ano, ale proč ty úřednosti? Pojdme k věci... Přítomnost úředníka – ač pohledného – v předsíni ji dráždila.

– Promiňte mi formality, ale nesmím se dopustit chyby. Dosud jsem se sice žádné nedopustil, nadřízení jsou se mnou spokojeni, ale čert nespí...

– Dobře, tak ven s tím!

– Mám pro vás úřední zprávu, řekl slavnostně...

Od tohoto okamžiku přestala chápat, co jí ten člověk povídá, cože to předčítá z papíru, co se s ní děje. Jak uhranutá naslouchala slovům, jejichž obsahu nemohla uvěřit, zřejmě jim správně nerozuměla. A když jí podal papír, vzala ho do ruky, hleděla do něj a neviděla. Řádky se slily v nestejně dlouhé přerušované čáry. Jediný pocit, který se jí zmocnil, byl pocit nekonečného osamění a nesnesitelné prázdnoty.

Po sedmi minutách se ve vilce na předměstí ozvaly dva výstřely. Z dodávky zaparkované u branky vyskočili dva muži v uniformách justiční stráže, z útrob vozu vystrachali podlouhlou hliníkovou nádobu s víkem necelé dva metry dlouhou, a zmizeli v domku. Zanedlouho byli zpátky se stejným, avšak podstatně těžším břemenem.

Až teprve poté, co proskočil oknem a protáhl se živým plotem, až teprve na chodníku ve vilové čtvrti si Pavel Nováček uvědomil, že tu cosi zbabral, a že to zbabral dokonale. Loudal se co noha nohu mine večerem od místa činu, od místa svého selhání. Snad zázrakem se mu dostalo milosti navštívit ženu; dárek, jaký se jen tak nedostává a on ho nedokázal přijmout. Už byl jeho, vytoužený dar, který si nijak nezasloužil, jenže mu vyklouzl z nepřípravených rukou; voda ho vzala, volí vypili... Loudal se a přitom uvažoval, co provedl špatně: měl se jí snad vysmeknout už v kostele, utéci té přitažlivé ženě, která ho požádala o křesťanskou pomoc? – Do smrti by si pak vyčítal, že odmítl člověka v nouzi. Měl snad nenastoupit do auta, a když nastoupil a svitlo mu, za jakým účelem je unášen, měl snad vystoupit na křižovatce při červené a utéci? – Do smrti by si vyčítal, že promarnil šanci, jaká se už nikdy nenaskytne. Stejně ji promarnil. – Má teď vyčítat utrápenému tělu, že vypovědělo službu v nejnevhodnějším okamžiku, když ví, že vyprahlé tělo za svůj hlad nemůže? Co vlastně zavinil? Co udělal špatně?

Přihodilo se a proti osudu je člověk takhle maličký. Když dorazil až k řece, uvědomil si, že teď se mýlí vlastním přičiněním, neboť se vrací k domovu, který mu už přes dva roky nepatří. Žil tam sedm let se svou manželkou, dnes už bydlí jinde. Přespává v prapodivné ubytovně, po propuštění z výkonu trestu mu tam přidělili postel v místnosti se čtyřmi dalšími postelemi a zároveň ho zaměstnali jako závozníka u stavební firmy. Nezbyvá než se vrátit a jít opačným směrem.

Když se blížil k vilce svého ponížení, uviděl u branky zaparkovaná dvě auta: robustní skříňovou dodávku – v osvětlené kabině mazali karty dva příslušníci justiční stráže – a před dodávkou parkoval opuštěný žlutý citroën 2CV. Když míjel vozidla, sevřel se Pavlovi

žaludek. Příčinou nepříjemného pocitu snad byly trapnosti, kterých se mu zde před chvílí dostalo. Přidal do kroku, a když byl o dvě zahrádky dál, jako by zaslechl dva tlumené výstřely. To ale mohlo být jen matoucí zdání. Přesto se dal do běhu a necelé tři kilometry k ošuntělé ubytovně zdolal indiánským pochodem.

Byla to zoufalá přespávárna pro stavbaře, kteří přistavovali nové objekty k továrně na šicí stroje, v níž se vyráběly samopaly a lehké kulometry. – O předchozí, skutečný domov Pavel přišel v okamžiku, kdy ho dva obtlouští pánové s pistolemi, nadítí do tvídových svrchníků, vytáhli od manželky z postele a zatkli. Po roce ve vězení se s ním žena v nepřítomnosti rozvedla. V posteli, kterou s ní Pavel kdysi sdílel, si teď hoví někdo jiný, dosud netrestaný. – Po propuštění neposbíral Pavel ještě dostatek sil nebo snad odvahy, aby si tam zašel pro svých pět švestek: oblečení a pár knížek, s nimiž se nehodlal rozloučit a které byly bývalé manželce k ničemu. Zatím neměl ty krámy kam strčit, v ubytovně mu propůjčili nesnesitelně měkkou proleženou postel, noční stolek a jedno křídlo v trojdílné skříni. – Pavel nenáviděl společné ubytování, dech cizích mužů, pach nemytých nohou, zmoklých šatů a poluce. K tomu kyselý zápach nevyvětraných zvratků... Ale co mohl proti tomu dělat?

Čerstvě vypraná prostěradla měla podezřele zašedlou barvu; lehl si na postel oblečený, jenom boty si zul. Byl tu sám, tři spolubydlíci bezpochyby utloukají čas kdesi v hospodě. Zhasl světlo a přikrytý štíplavou dekou, která už pod sebou hostila stovky stavebních dělníků, pokoušel se usnout. Zavřel oči a čekal, že se ho osvobozující spánek zmocní okamžitě – po tak perném dnu. Byl zedřený a dvakrát poníženy: poprvé v cementárně, když nedokázal poskládat úhledně padesátikilové papírové pytle s cementem na korbu auta a podruhé ve vile, když selhal jako chlap. Bylo mu k uzoufání, studem by se propadl, nejlépe do spánku. Spánek však nepřicházel, jen sebelítost se ho zmocnila, pocit nejméně vhodný v této situaci. Sebelítost a beznaděj. Pokoušel se v té chvíli nespánku před usnutím malovat si

nejbližší budoucnost a vycházelo mu z toho, že se bude muset smířit s pachem společné ubytovny, než si vyslouží nárok na byt jenom pro sebe; že se bude muset naučit svižně nakládat cement i cihly, uvazovat břemena jeřábu na hák, případně se přihlásí do autoškoly, aby měl řidičský průkaz pro nákladní auta a mohl se postavit Jožkovi Stojkovi na roveň. Nic lepšího si nedokázal vysnit. Vlastně to není nejhorší, co ho mohlo potkat. Podstatné je, že ho propustili z vězení. Ačkoli je stále někým určován a manipulován, jakástakás svoboda – třeba zajít si po práci do hospody – se před ním otevřela. Může jezdit v nákladním autě volnou krajinou, smí kráčet po ulici libovolným směrem a otáčet se za ženami...

Z neurovnaného přemítání ho probudilo klapnutí kliky. První spolubydlící se vrací z piva, napadlo Pavla, a chová se překvapivě ohleduplně – nezpívá, nekleje, nekope do nábytku ani neupadl na hubu, jenom rozžal světlo a zakašlal decentně, přesto významně, aby muže v posteli upozornil na svou přítomnost a dal mu najevo, že by s ním rád prohodil několik slov. – Pavel otevřel oči a spatřil nad sebou cizího pohledného mladíka ve světlém obleku bez poskvrnky, s kravatou na níž byla zreprodukována část van Goghových Slunečnic, v ruce kožený kufřík.

– Promiňte, hledám doktora Nováčka, řekl s omluvným úsměvem. – Pavla Nováčka, dodal.

– Prosím, řekl Pavel překvapen tím, že příchozí vyslovil se jménem také akademický titul, který Pavlovi sice náležel, ale který odložil do zapomnění jako nepotřebný krám.

– Nováček Pavel, narozen 6. srpna 1952? upřesnil ještě příchozí.

Pavla se zmocnil neklid. Teď by mělo následovat číslo: 191256 – vězeňské číslo, nedílná součást jména potrestaného, kus jeho osobnosti. Místo čísla však příchozí dodal: – Doktor filosofie, s důrazem na slovo filosofie a se špatně skrývanou ironií, jakou v sobě nosí výše postavení nevzdělanci vůči níže postaveným vzdělancům: závist a přitom mermomocí najevo dávaná převaha.

– Ano, řekl Pavel a rázem pochopil, že je ztracen. Tento úhledný mladý muž ho přišel zatknout. Obvykle chodívají dva, zřejmě však jenom pro začátečníky, u nichž nedokážou předvídat reakci na první zatčení; na staré mazáky stačí jeden – co by utíkali, když není kam.

– Mám pro vás úřední zprávu, ale raději bych ji sdělil v nějakém důstojnějším prostředí, řekl příchozí a rozmáchlým pohybem pravé paže ukázal na celou tu ubohost dělnické přespávrny.

Pavel Nováček si zvolna šněroval boty – moc si jich neužije. Ve vyšetřovací vazbě mu dají pantofle a po vynesení rozsudku, ve výkonu trestu dostane vyřazené vojenské boty půllitry. Bláhový se domníval, že už to má za sebou, že si ve dvou letech odpykal všechny svoje viny. – Dva roky se pokoušel najít, čím se prohřešil, zač je vlastně trestán, aby pobyt ve vězení nebyl zbytečný, aby v trestu, kterého se mu dostalo, našel smysl. A protože rozsudek nemohl přijmout jako spravedlivý, hledal ve svém svědomí a nacházel spoustu vin, za něž teď musel pykat: vždyť jako dítě vyplivoval slupky z jablek, k Bohu se modlil, jenom když něco potřeboval, opisoval z taháku, strašil malou sestřičku vydlabanou dýní, našel deset korun a nález zatajil, onanoval, občas se opil, neříkal vždycky pravdu... Napáchal spoustu hříchů, za ty ho odsoudili ke dvěma letům do žaláře, a když si trest odpykal, bláhově se domníval, že viny byly odčiněny.

Pavel Nováček následoval Jeníka na ulici, ulicí pak do parku k fontáně osvětlené reflektory. Na pískovcovém soklu dřepěla nahá pískovcová ženská s obrovskými ňadry, na rameni džbán, ze kterého bez přestání vytékala voda, i teď v noci, kdy do parku ani omylem noha nezabrousí. Ženská se tvářila poněkud vyzývavě, což pískovci dodávalo jakési dráždivosti. – Ani ve snu by Pavla nenapadlo vzít do zaječích. Pochopil, že Jeník je zosobněním osudu, a před osudem neutečeš. Jen ho udivilo, že jsou tady v parku, že nenasedli do auta, že nezamířili k soudní budově, v jejímž sklepení je také věznice vyšetřovací vazby. Co pohledávají v parku?

Ve světle u fontány pokynul elegantní úředník Pavlovi, aby zastavil. Chvíli stáli mlčky proti sobě jako dva sokové na Divokém západě v pravé poledne, jenže si nehleděli pronikavě do očí, aby v nich objevili okamžik pro svižný pohyb rukou k rukojetím zbraní. Pavel sklopil zrak do bílého písku a čekal, co mu osud nadělí...

– Pavle Nováčku, narozený 6. srpna 1952! Soudní dvůr vás na svém neveřejném zasedání odsoudil za provinění proti zákonům obce a státu k univerzálnímu trestu. Rozsudek budiž vykonán do sedmi minut po jeho doručení. Podepsán nejvyšší sudí, podpis nečitelný. – Jeník podal Pavlovi papír, první z posledních sedmi minut se právě narodila.

Peklo stejně jako nebe se vymyká lidské představivosti. Vina nebyla odpykána, vina je mnohem větší. Dva roky vězení – vždyť je to směšné! Člověku prý v hodině smrti proletí hlavou celý život, od kolébky až po tuto chvíli. Pavlu Nováčkovi ale prolítla hlavou myšlenka, poznání – že se konečně dobral své viny: prohřešil se tím, že hledal spojence. Aby nebyl sám, pozval Jožku Stojku do hospody; aby měl někoho, následoval Jelenu až do hlubin selhání a trapnosti. Šlo mu o spojence... Spojence proti čemu? Spojenec jenom tak, to je protimluv, spojenec je vždycky proti někomu nebo něčemu – proti celému světu, tedy proti obci, tedy proti státu. Všichni, kdo hledají spojence, jsou nebezpeční a stát se musí bránit. Všechny, kdo hledají spojence, je třeba vyřídit. Zavřít je málo, i za mřížemi představují latentní, stále nebezpečí. Poprava je nejjistějším způsobem, jak se zbavit nepřítele, to ví každý. A protože hledání spojence, navazování vztahů je lidskou přirozeností, je zapotřebí popravit všechny. Je to jen otázka času. – Za chvíli bude po všem, smířil se Pavel se situací, jaká se jednou v životě naskytne každému.

Když se v Jeníkově ruce objevila pistole, zalil Pavla smrtelný pot. Hrůza se ho zmocnila, a kdyby mu neochromila údy, pokusil by se přece jen o útěk. Museli by ho střelit do zad. Děs ho však spoutal těsněji než okovy. Zíral do kruhového ústí a na konci neviděl nic

než prázdno, ledové a nekonečné, kosmickou pustinu, kterou se bude řídit sám a sám, aniž by měl spojence, aniž by na té nekonečné pouti potkal živáčka... A pak to přišlo, zablýsklo se nepatrně, cosi bouchlo a tma, Pavel Nováček byl vtažen do černého ústí, po spirále letěl vrtanou hlavní, tmou, a potom zahlédl světlo na konci tunelu, naději.

Noc už se chýlila k ránu, nastával čas probouzení ptáků. Když dozněl druhý výstřel, odložili uniformovaní příslušníci justiční stráže karty, nastartovali a zajeli se svou hnědou skříní po parkové cestě k fontáně; dnes už počtvrté vytáhli z útrobu vozidla rakev – nebyla to obvyklá schránka, v níž se pohřbívá anebo spaluje, byla to nádoba z hliníku, sloužící pouze k přepravě z místa vykonání rozsudku na patologii místní nemocnice, hygienická, snadno omyvatelná přepravka tělesných zbytků delikventových.

Muži si obuli gumové boty, navlékli gumové rukavice a zástěry, otevřeli víko, popadli mrtvolu za ruce a za nohy a mrskli s ní do přepravky. Taký rozsudek sebrali ze země a položili tomu, co zbylo z Pavla Nováčka, na prsa. Zaklapli víko a šoupli schránku do vozu. Ještě jedna, pátá, byla dosud prázdná. Mezi kabinou a skříní byl na autě zabudován buben s hadicí. Odmotali potřebný kus a vodou pod tlakem odstranili krvavou kaluž a kousky potrháné tkáně z prostřanství u fontány. Zrůžovělá voda prosakovala do písku, valila se na trávník a mizela mezi nakrátko ostříhanými stébly.

Jeník na padlé tělo vedle fontány ani nepohlédl. Pocítil na duši i na těle těžkou kocovinu; kocovinu samce, který po stupňovaném vzrušení dospěl k vrcholu, docílil orgasmu a teď, vyprázdněný a sklápělý jako kudlička, lape po dechu, v tu chvíli není k ničemu. – A tak je tomu s každou dovršenou tvořivou prací. Tvůrce se zmocní obava, že tohle bylo už všechno, víc už ze sebe nedostane, že se před ním rozprostřelo prázdno – horror vacui –, pro nové dílo už nesebírá síly, pramen vyschl, Bůh odešel jinam.

Uložil pistoli do koženého kufříku. V hlavni se střelou dum-dum vězel trest, v zásobníku poslední náboj, který způsobí hladký průstřel vprostřed čela, rána z milosti.

Ptáci se probudili ještě za tmy a začali křičet na celý park, na celé město. Jeník vykročil k autu. Číšnická prkenice s posledním rozsudkem leží na sedadle pro spolujezdce.

Kocovina po čtvrtém orgasmu zvolna odplývala. Co je to čtyřikrát na mladého a zdravím kypícího muže, dychtivého a schopného! Bůh ho neopustil, inspirace se znovu dostaví, stačí jen lusknout prsty. – Příčinnivým patří svět.

Čekal ho ještě poslední úkol dnešní noci a pak měsíční nabírání sil pro další práci, po rozkoši pro další rozkoše. Vždyť rozkoš unaví... Před posledním úkolem ještě drobné překvapení: Kdo je tím posledním? – Jeník rozsvítil stropní světýlko a jako člověk kupující na pouti kočku v měchu, sáhl do úřední tašky pro poslední obálku. Když si přečetl jméno a adresu napsané pečlivou rukou soudní písařky, sdělení hned nepochopil. Odložil obálku stranou a začal hledat v pěti prázdných přihrádkách úřední tašky.

Ale nic tam nenašel.

Znovu sáhl po obálce a jako školáček si prstem ukazoval, každé písmenko zvlášť, slabiky, slova... A stále nechápal tu jednoduchou věc: jméno, příjmení, ulice a číslo domu, poštovní směrovací číslo a název města. Jeho města. – Roztřásl se mu ruce, obálka mu z nich vypadla na podlahu. Nebyl schopen se pro ni shýbnout. Zíral před sebe a neviděl. Neviděl prázdnou ulici osvětlenou ještě pouličními lampami ani mlékařské auto rozvázející modré bedny s bílými lahvemi, neviděl temné obrysy chodce chvátajícího k nádraží s hlavou zasunutou do krunýře ramen. Neslyšel ani řev ptáků svolávajících voje k útoku na kluboucí se den, až teprve klakson v zádech ho vytrhl ze stavu blízkého stuporu. Vystoupil z auta a požádal osádku skříňového vozu, který se už zařadil za jeho žlutou kačenu, o cigaretu.

– A trochu kořalky, chlapci, nemáte? dodal ještě.

Měli. Dobrou půlku litrové láhve tuzemského rumu.

Když se Jeníkovi přestaly ruce třást, zvedl obálku zpod volantu a znovu, snad postě, si přečetl své jméno a svoji adresu.

Začal uvažovat chladně a naprosto věcně: dvě rány asi nezvládne – trest a pak milost. Má úřad, využije tedy protekce, kterou mu úřad umožňuje. Do poslední přepravky bude uložena mrtvola krásná, nepotrestaná, vpálí si hladkou střelu do čela – milost. O tom, že by mohl utéci, vůbec neuvažoval. Osudu není kam utéci. Jenom ho napadlo, že peklo stejně jako nebe se vymyká lidské představivosti.

Dokouřil cigaretu až ke dnu, v ústech ho zaštípal přiškvařený filtr.

Z hlavně vyňal střelu dum-dum a vyměnil ji za obyčejný náboj ze zásobníku, napilovaný náboj dal na její místo.

Vystoupil z auta a zvolna kráčel tam, kde byl před chvílí s Pavlem Nováčkem, do míst se zahlazenými stopami, k pískovcové ženské s obrovskými ňadry, na rameni džbán, voda zurčí, vytéká.

Ještě je třeba ověřit totožnost a přečíst ortel.

Jeník otevřel obálku a ve světle reflektorů zaměřených na fontánu vysypal na obrubeň tři úřední fotografie – profil, en face a ze tří čtvrtěk. Kamenná ženská mu nahlíží přes rameno.

Smích.

Jeník se dal do hysterického chechotu, přehlušil ptáky a vyděsil oba příslušníky justiční stráže, kteří už pro dnešek skončili s kartami, netrpělivě čekají, až se šéf uráčí dokončit dnešní dílo. Ještě musejí odvézt zboží na patologii, vyčistit nářadí a pak teprve mohou do postele.

– Jedem, poručil Jeník, nasedl do káčete a vyrazil. Do Zahradní ulice je to už jenom kousek.

V televizi na Kanálu 3 dávali pornografický film. Neskonalou hloupost, ve které nešlo o nic jiného než o prostý, upocený pohlavní styk předstíraný muži a ženami, zachycený nešikovnou kamerou. Aktéři byli zabíráni v nepřírodných polohách, v jakých se skutečný pohlavní akt neodehrává, jen aby si divák přišel na své, aby mohl vidět orgány v akci – pohyb pístu ve válci, pootevřená ústa s povy-

strčenou špičkou jazyka, přivřené oči předstírající vášeň, šepoty a vzdechy.

Sudí Ondruch si žil svých dvacet čtyři hodin denně jako pes. Přestal rozlišovat den a noc, spal, když se spánek dostavil – třeba přes poledne – a probouzel se, když byl vyspalý, v nevypočitatelných intervalech. Teď zrovna bděl, neboť pohyby nahých těl, detaily pohlavních orgánů v činnosti, šepoty a vzdechy ho vzrušovaly. Tento film jako by byl natočen jemu na míru, film pro chlápného starce. Hladil přitom kocoura a v konečcích prstů pocítoval libido. Libido zůstává až do posledka.

Ještě se ani neotevřely dveře a kocour Chammurabi zježil srst. Vzepjal se v sudího klíně na všech čtyřech a s neočekávanou křepkostí se přemístil na okenní parapet; zaujal pohoršenou pózu vedle květináče s uschlou azalkou po uprchlé mamince.

Jeníkův příchod domů po práci byl dneska jiný nežli obvykle. Ve tváři neměl uvolnění, jaké tam sudí nalézal každý poslední čtvrtek v měsíci, když se synek vracel nad ránem domů; uvolnění po dobře odvedené, namáhavé práci, ospalost a stopy únavy. – Dnes byl jeho obličej napjat, koncentrován, ve střehu.

– Děje se něco? zeptal se sudí a pohyby na televizní obrazovce přestal sledovat.

– Pozdravuje tě nejvyšší sudí.

– Děkuju, to je od něho pěkné... Dělal mi za mlada koncipienta. To bývaly, panečku, časy!

Sudí Ondruch přeplnul kanál, bylo mu trapné, že ho synek nacyhtal při porňáci. – Pod klenbou gotického chrámu, v barokním interiéru, stál zástup mužů zahalených v bílých pláštích se znakem pěti rudých křížů na rameni. Biskup u oltáře zrovna pasoval důstojného starce na rytíře. Tuhle scénu už sudí někde viděl. Jako by jí byl sám přítomen. Silně na něj zapůsobila svou obřadností a nedosažitelností. Jemu se už podobné pocty nedostane...

– Ondruch Jan, narozen 30. prosince 1922? řekl Jeník obřadně.

– Nejsi dnes trochu přetažený? Běž si lehnout, udělá ti to dobře.

– Mám pro Vás úřední zprávu. Jane Ondruchu, narozený 30. prosince 1922, povstaňte!

Kocour na parapetu zasyčel, starý muž v houpacím křesle pohlédl svému synovi do tváře. Spatřil v jeho očích pistoli. Odhodil pokrývku na podlahu a vzpřímil se.

– Soudní dvůr na svém neveřejném zasedání odsuzuje Ondrucha Jana, narozeného 30. prosince 1922, za provinění proti zákonům obce a státu k univerzálnímu trestu. Rozsudek budiž vykonán do sedmi minut po jeho doručení. Podepsán nejvyšší sudí, podpis nečitelný. – Jeník podal papír otcí.

Sudí Ondruch usedl zpátky do houpacího křesla a z rozsudku začal skládat komplikovaný létací objekt zvaný vlaštovka. Usmíval se přitom mírně, neboť měl radost, že synek se mu povedl. Tolik obav o něj měl, že zvlčí, nebude pracovat, napáchá spoustu zbytečných hloupostí, propadne alkoholu nebo drogám, skončí ve škarpě, v blázinci či ve vězení... A hledme, stal se z něj muž, který se dokáže zhostit svých povinností, byť by byly jakkoli obtížné.

Na pláni s tajícím sněhem skotačila dvě medvíďata. Štouchala se čumáky, válela v závějích, hrála na honěnou. Sudí se rozmáchl a přihrál jim svou vlaštovku. Letěla vyrovnaně, párkrát se zhoupala v obloučku, zakroužila nad tajícím sněhem. Medvíďata po ní hrábla prackami, zmocnila se jí, ale k letu už ji nepřiměla. Se zaujetím se pokoušela přijít tomuto předmětu na kloub, rozebírala vlaštovku, škubala na malé kousky, na drobné cáry, které jim nechutnaly.

– Zůstanu ve svém křesle, řekl sudí a byla to jeho poslední slova.

Jeník mlčky přikývl. Nic proti protekci, je to legitimní a historií ověřený způsob, jak se povytáhnout o stupínek výš, někdy zachránit holý život, jindy – umřít důstojně.

První střela z Jeníkovy pistole zanechala po sobě hladkou díрку v čele sudího Ondrucha – milost, druhá – trest – roztrhala mrtvole břicho a záda na maděru.

Kondor plachtil nad Andami; křídla nehybně roztažená, pera na jejich koncích čechrána větrem se drobounce chvěla jak prsty dychtivě roztažené ruky šmátrající v prostoru po pevném bodu. – Na koberci před televizorem byla vlhká skvrna, do večera snad vyschne. – Lépe je hledět do ohně, do plamenů plápolavých, do řeřavých uhlíků. Žádný problém, ještě letos tu bude stát krb. Jeník v houpacím křesle, jehož opěradlo výstřel poškodil, ale nezničil, pocítil chlad. – Je třeba vymalovat, ale nejdřív vyhodí uschlou azalku, jakmile se vyspí. Zabalil se do pokrývky a začal přepínat televizní kanály: válka ho zaujala. Ruiny města, lidé, po nichž se střílí, když se vydali pro vodu. – Co je to za svět, pár kilometrů od nás, napadlo Jeníka. Krásná mladá žena s plnými rty a unavenýma očima, oblečená výstředně v kožené bundě, chrlila ze sebe lamento na svět, který zešílel. – Jako by byl kdy jiný, člověče! – Jeník přepnul na píst ve válci, na ochlupení pohlavních orgánů pečlivě učesané pro kameru a na víčka se mu pověsila únava po namáhavé noci.

Než víčka zaklapla docela, nadzvedla se ještě v milém překvapení: kocour Chammurabi opustil svůj piedestal nevráživosti vedle azalcí kostry, pochopil změněnou situaci a dvěma tichými skoky se přemístil na starou známou pokrývku. Proti všemu zlému se spojil s Jeníkem. – Utahaný Jeník zabořil prsty do hebkého obláčku modrošedé nadýchané srsti babylónského krále.

Ivan Binar
Jeníkova práce

Ilustrace na obálce Munimara/Shutterstock.com
Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 11. 2. 2022

ISBN 978-80-274-2172-5 (epub)
ISBN 978-80-274-2173-2 (pdf)
ISBN 978-80-274-2174-9 (prc)